

ਸਾਲਾਨਾ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਦੁਮੇਲ

2021-22

ਸੰਸਥਾ ਦੇ 50 ਸਾਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

Guru Nanak College Budhlada

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਬੁਢਲਾਡਾ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ

ਸਾਲਾਨਾ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਦੁਮੇਲ

2021-2022

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਬੁਢਲਾਡਾ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ

ਸਮਰਪਣ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਕ ਛਿਣਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ
ਜਿੰਨਾਂ ਦੇ ਮਨ-ਮਸਤਕ ਵਿੱਚ
ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ
ਜਗਤਗੁਰੂ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ
500 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮੌਕੇ
ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਪਾਸਾਰ ਹਿਤ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਬੁਢਲਾਡਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ
ਦਾ ਬੀਜ ਫੁੱਟਿਆ
ਅਤੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਪ੍ਰਾਧਿਆਪਕ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਦਫਤਰੀ ਅਮਲੇ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ
ਜਿੰਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੂਨ-ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਸਿੰਜਿਆ।

ਦੁਮੇਲ

(ਸਾਲਾਨਾ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ)

2021-22

ਸਰਪ੍ਰਸਤ:	ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ, ਬੁਢਲਾਡਾ	
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ:	ਡਾ. ਸਤਗੁਰ ਸਿੰਘ ਮੁਖੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ	
ਸੰਪਾਦਕ:ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਗ:	ਡਾ. ਰਾਜਨਦੀਪ ਕੌਰ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ	ਸ਼ਰਨਜੀਤਕੌਰ ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਗ:	ਪ੍ਰੋ.ਗੁਰਜਸਜੀਤ ਕੌਰ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ	ਰਾਜ ਕੌਰ ਐਮ. ਏ. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ
ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਭਾਗ:	ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਮੁਖੀ	ਮਨਪ੍ਰੀਤਕੌਰ ਐਮ. ਏ. ਇਤਿਹਾਸ
ਹਿੰਦੀ ਭਾਗ :	ਪ੍ਰੋ.ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ	ਹਿਮਾਨੀ ਸਿੰਗਲਾ ਐਮ.ਏ. ਹਿੰਦੀ
ਸਾਇੰਸ ਭਾਗ:	ਡਾ.ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ	ਮੀਨੂੰ ਐਮ ਐਸ.ਸੀ
ਕੰਪਿਊਟਰ ਭਾਗ:	ਡਾ.ਰੇਖਾ ਕਾਲੜਾ ਮੁਖੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਭਾਗ	ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੀ.ਸੀ.ਏ
ਕਾਮਰਸ ਭਾਗ:	ਡਾ.ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਇੰਚਾਰਜ ਕਾਮਰਸ ਵਿਭਾਗ	ਸ਼ਾਹੀਨਾ ਐਮ ਕਾਮ
ਫੋਟੋ ਤੇ ਖ਼ਬਰਨਾਮਾ ਭਾਗ:	ਪ੍ਰੋ.ਰਮਨਦੀਪਸਿੰਘ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਮੁਖੀ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ	

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ....

ਪਿਆਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ ਤੁਹਾਡਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਸਵਾਗਤ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਵਚਨ 'ਵਿਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ' ਦੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਬੋਲ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮੂਲ ਮੰਤਵ ਹੈ। ਵਿੱਦਿਆ ਅਜਿਹੀ ਸਮਝ ਦਾ ਵਿਗਾਸ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਤਲਾਸ਼ ਸਕਣ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਸਮਝ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣ ਸਕਣ। ਸਾਡਾ ਮਨੋਰਥ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਵੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਪਾਸਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨਿਰਮਾਣ ਹੈ। ਸਮਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਕਹਿਰੀ ਤਰਜ਼ ਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਸਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਅੰਦਰਲੀ ਬੰਦਿਆਈ ਮਕਾਨਕੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਸਤੂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਵਿੱਚ ਮਾਨਵਤਾ ਮਨਫੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੌਧਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸੁੱਚਤਾ ਨੂੰ ਸੁੰਗੋੜਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਉਤਪਾਦਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਅਸਲ ਅਰਥ 'ਪਰਉਪਕਾਰ' ਹੈ। ਵਿੱਦਿਆ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਉਸਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੱਕ ਘਟਾ ਕੇ ਵੇਖਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਅਸਲ ਭਾਵਨਾ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨਾਲ ਹੈ, ਸੰਵੇਦਨਾ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲੜੇ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਅੰਦਰ ਸੱਦਿਆਈ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬੰਦਿਆਈ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਅੱਡ ਆਦਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅੰਦਰਲੀ ਅਸਲ ਵਿੱਦਿਆ ਸਮਾਜ ਲਈ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਆਦਰਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿਰਜਣਾ ਬਾਰੇ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਰਮ, ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਦੇ ਅਤਿ ਸੂਖਮ ਤਰਕ, ਨੈਤਿਕ ਅਮਲ ਦੇ ਮਾਨਵੀ ਪਸਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਬਿਬੇਕ-ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਉੱਤੇ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਪੂਰੇ ਉੱਤਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਪੈਗੰਬਰ, ਅਵਤਾਰ ਅਤੇ ਭਗਤ (ਸੰਤ) ਦੇ ਚਾਰੇ ਸੰਕਲਪ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੰਯੁਕਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੁਰੂ ਸੁਰਿਤ ਸਮੂਹਿਕ ਮਾਨਵੀ ਸੱਚ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਤੇ ਪਸਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਮੌਲਿਕ

ਧਰਮ ਦੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਨਿਖਾਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਤਮਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਵਾਲਾ ਜ਼ੋਰ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਧਰਮ ਅਤੇ ਆਚਾਰ ਦੇ ਠੰਡੇ ਯੱਖ ਹੋਏ ਕਰਮ-ਖੇਤਰਾਂ ਤੇ ਬੇਜਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਿਬੇਕ ਦੀ ਬੁੱਝ ਚੁੱਕੀ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਅਗਨੀ ਦੇ ਭਰਮ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰ ਭਰਪੂਰ ਤਾਜ਼ਗੀ ਵਾਲੇ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਦੈਵਿਤਾ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਚੇਤਨਾ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ ਰੌਂ ਪਰਤੇਗੀ। ਮੈਂ “ਦੁਮੇਲ” ਦੇ ਹਥਲੇ ਅੰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਮੰਡਲ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਣਹਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਦੁਮੇਲ” ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਸਹਿਤ

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੱਲ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ: ਕੱਲੂ ਤੇ ਅੱਜ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਦੇ 50ਸਾਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਵਰ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਦੁਮੇਲ ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਅਸਚਰਜ ਖੁਸ਼ੀਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਹਾਂ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਧਾਰਨ ਪੇਂਡੂ ਸਕੂਲ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਉੱਠਕੇ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਬਹੁਤ ਸੁਖਾਵਾਂ ਹੈ ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਬਿਖੜਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਖੜੇ ਪੈਂਡੇ ਝਾਗਕੇ ਜਿਹੜਾ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਉਸਦੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਅਹਿਸਾਸ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਬਿਖੜੇ ਪੈਂਡੇ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਚਿਕ ਯਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੁਮੇਲ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਕਾਲਜ ਦੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਬੱਬ ਹੈ।

ਕਾਲਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪੰਜਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਬੜੇ ਉੱਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ, ਮੌਕੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕੁਝ ਸੂਝਵਾਨ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਪਛਤਿਆਪਣ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕਾਲਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ। ਸ. ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਸਿੰਘ (ਤਤਕਾਲੀ ਵਧਾਇਕ), ਸ. ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ (ਤਤਕਾਲੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ), ਸ. ਨਰੇਤਮ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਗਿਆਨੀ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਸਰਪੰਚ, ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਬੁਢਲਾਡਾ), ਗਿਆਨੀ ਮਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਜੱਥੇਦਾਰ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਗਲਾ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਬੁਢਲਾਡਾ) ਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਕਾਲਜ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ. ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਥਾਪੇ ਗਏ। ਗਿਆਨੀ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੁਢਲਾਡਾ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਬੁਢਲਾਡਾ-ਸੁਨਾਮ ਅਤੇ ਬੁਢਲਾਡਾ ਜਾਖਲ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਸੰਗਮ 'ਤੇ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ (ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ) ਨੇ ਜੁਲਾਈ 1970 ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਸ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ। ਪਹਿਲਾ ਸੈਸ਼ਨ 1971-72 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਆਰਟਸ ਗਰੁੱਪ) ਕਲਾਸ ਨਾਲ ਆਈ ਟੀ ਆਈ ਬੁਢਲਾਡਾ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੁਲਾਈ 1973 ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਾਨ ਤੇ ਬਣੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਜੁਲਾਈ 1974 ਵਿੱਚ ਡਾ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ। ਪੜਾਈ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ, ਇਤਿਹਾਸ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਹੀ ਸਨ। 1977 ਤੋਂ 1980 ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ. ਕੇ. ਮਲਹੋਤਰਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਹੇ। 1981 ਵਿੱਚ ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ। 1981 ਵਿੱਚ ਹਿਸਾਬ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। 1986-87 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ 10+2 ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਕਲਾਸ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਬੀ.ਏ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੰਜ ਸਾਲ ਅਤੇ ਚਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ। 10+2 ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਕਾਰਜ ਭਾਰ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪੜਾਈ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ 229 ਅਸਾਮੀਆਂ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਸਾਮੀ ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ।

ਕਾਲਜ ਆਪਣੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਵੱਡੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਰਿਹਾ। ਸ. ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਦੂਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਸੋਚਦਿਆਂ ਕਾਲਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਗਿਆਨੀ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਹਿਰਦ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ 09 ਨਵੰਬਰ 1994 ਨੂੰ ਓਦੋਂ ਪੂਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ। ਗਿਆਨੀ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਮੌੜ ਸੀ। 1995-96 ਵਿੱਚ ਬੀ. ਕਾਮ. ਅਤੇ 10+2 ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਨਾਨ-ਮੈਡੀਕਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਇਜ਼ਾਫ਼ਾ ਹੋਇਆ। ਕਾਲਜ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਫੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।

2002 ਵਿੱਚ ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ 2003-04 ਵਿੱਚ ਬੀ.ਐੱਸਸੀ. ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਨਾਨ ਮੈਡੀਕਲ, ਬੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ, ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ, ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਆਦਿ ਵਿਸ਼ੇ, ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ, ਪੀ.ਜੀ.ਡੀ.ਸੀ.ਏ. ਦੇ ਕੋਰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। 2005-06 ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕੋਰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। ਸਾਇੰਸ ਬਲਾਕ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਕੰਟੀਨ, ਲਤਕੀਆਂ ਦੇ ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, 400 ਮੀਟਰ ਦੇ ਟਰੈਕ ਅਤੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ, ਨਵੇਂ ਪਾਰਕ, ਬੈਟਨੀਕਲ ਗਾਰਡਨ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੰਡਪ (ਓਪਨ ਏਅਰ ਥੀਏਟਰ) ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਆਦਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਕੀਤੇ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਕਾਲਜ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਖੇਡਾਂ, ਐੱਨ.ਐੱਸ.ਐੱਸ, ਐੱਨ.ਸੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਯੁਵਕ ਭਲਾਈ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਨਾਮ ਕਮਾਇਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਤਿਕਾਰਤ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਲਜ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਈ। ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ “ਢਹਿੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵੱਲ ਮੋੜ” (ਯੂ-ਟਰਨ) ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। 31 ਮਾਰਚ 2008 ਨੂੰ ਆਪ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ।

ਕਾਲਜ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਸ. ਕੇ. ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਅਰਸਾ ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚਹਿਲ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਉਪਰੰਤ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਡਾ. ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਹੇ।

ਸਤੰਬਰ 2008 ਵਿੱਚ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੇ ਕਾਲ ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਪਰ ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਗਿਣਨੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ 14 ਅੰਡਰ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ, 17 ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ, 17 ਚੋਣਵੇਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਬੀ.ਏ., ਸਕਿਲ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ ਆਦਿ ਕੋਰਸ, ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਬਹੁ-ਮੰਤਵੀ ਹਾਲ, ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬਲਾਕ, ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਅਕਾਦਮਿਕ ਬਲਾਕ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਬਲਾਕ, ਆਰਟਸ ਬਲਾਕ, ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆਂ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਅੰਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਜੇ ਸਮਾਨ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਕਾਦਮਿਕ, ਖੇਡਾਂ, ਕਲਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਲੈਕੇ ਜਾਣਾ, ਰਾਸਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੀ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਨੈਕ ਵੱਲੋਂ “ਏ” ਗਰੇਡ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਡੀਬੀਟੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਟਾਰ ਕਾਲਜ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਲੈਣਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ “ਸਕਿੱਲ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ ਹੱਥ” ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਨਾਮੀ ਇੰਕਰੀਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੁਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇਲਾਕਾ ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਖਸ਼ੇ।

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਤੇ ਅਗਵਾਈ, ਸੰਪਾਦਕ ਪ੍ਰਾਧਿਆਪਕ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਦੁਮੇਲ ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਨਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਹਿਬਾਨ ਡਾ. ਰਾਜਨਦੀਪ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਸ. ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਦੁਮੇਲ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਿਕ ਦਿੱਖ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਖਰਚ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਦੁਮੇਲ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਮੇਰੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਤਰੁਟੀਆਂ ਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਦੇਣੀਆਂ ਜੀ।

ਦੁਮੇਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕੀ ਦੀ ਸੇਵਾ 2002-03 ਤੋਂ ਇਸ ਅੰਕ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਮੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕੀ ਹੇਠ ਦੁਮੇਲ ਦਾ ਇਹ ਆਖਰੀ ਅੰਕ ਹੈ। ਅਗਲਾ ਅੰਕ ਛਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਨੌਕਰੀ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਪਿੱਪਲ ਦਿਆ ਪੱਤਿਆ ਵੇ ਕਿਉਂ ਖੜ ਖੜ ਲਾਈਐ।

ਪੱਤ ਝੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵੇ ਰੁੱਤ ਨਵਿਆਂ ਦੀ ਆਈਐ।

ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਵਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ!

ਅਲਵਿਦਾ ਦੁਮੇਲ, ਅਲਵਿਦਾ ਦੁਮੇਲ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕੋ ਅਤੇ ਅਲਵਿਦਾ ਮੇਰੀ ਪਿਆਰੀ ਸੰਸਥਾ!

ਸਤਗੁਰ ਸਿੰਘ
ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤੇ ਮੁਖੀ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

ਦੁਮੇਲ

(2021-22)

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਗ

ਸੰਪਾਦਕ

ਡਾ. ਰਾਜਨਦੀਪ ਕੌਰ
ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ

ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ
ਐੱਮ. ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ, ਬੁਢਲਾਡਾ

ਤਤਕਰਾ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕ

- ਇਸ਼ਕੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ
- ਪਿਆਰ
- ਕੀ ਧੀਆਂ ਧਨ ਪਰਾਇਆ
- ਖਾਲਸਾ
- ਮਿਹਨਤ
- ਝੂਠੀ ਸ਼ੋਹਰਤ
- ਗ਼ਜ਼ਲ
- ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ
- ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼
- ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਵਾਨੀ ਪੱਤਝੜ
- ਰੱਬਾ ਵੇ ਰੱਬਾ
- ਯਾਦਾਂ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ
- ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਯਾਰੀ
- ਹਾਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿੱਤਣਾ
- ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ
- ਕਵਿਤਾ
- ਪੰਜਾਬ
- ਰੱਬ ਦਾ ਉਲਾਂਭਾ
- ਕਵਿਤਾ
- ਬਚਪਨ
- ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ-ਹਵਾ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ
- ਮਾਂ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਦਿਖਾਵਾ
- ਪਹਿਚਾਣ
- ਢਾਈ ਇੰਚ ਦੀ ਸਰਿੰਜ
- ਪਰਾਂਦਾ
- ਅਨੋਖਾ ਰਿਸ਼ਤਾ
- ਆਸਮਾਨ ਤੇ ਖੰਭ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ
ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ
ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ
ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ
ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ
ਅਮਰ ਸਿੰਘ
ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ
ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ
ਮਨੋਜ ਰਾਣੀ
ਮਨੋਜ ਰਾਣੀ
ਸੀਮਾ ਕੌਰ
ਕਿਰਨਜੀਤ ਕੌਰ
ਕਿਰਨਜੀਤ ਕੌਰ
ਕਿਰਨਜੀਤ ਕੌਰ
ਕਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ
ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਨਵੀਤਾ
ਰਿਸ਼ਵ ਕੁਮਾਰ
ਖੁਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
ਜਸਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ ਫਿਰਦੌਸ
ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ
ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ ਫਿਰਦੌਸੀ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਰੱਬੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਇਨਸਾਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੱਧਦਾ ਹੋਇਆ ਡੱਕੇ-ਡੌਲੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ-ਤਿਵੇਂ ਸੂਖਮ ਬਿਰਤੀ ਇਨਸਾਨ ਉਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਬਾਤ ਪਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਾਤਾਂ ਕਿਸੇ ਅੰਦਰ ਤਰੰਮ ਬਣ ਉੱਠਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਕਥਾ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਝਾਤ ਪੈਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਰੌਅ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਉਸਨੂੰ ਰੁਮਕਣ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰੁਮਕਣ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਨੀਰਸਤਾਈ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਦੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਤੁਕਬੰਦ ਕਰਦਾ, ਸ਼ਬਦੀ ਜਾਮਾ ਪਾ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਕਾਵਿ ਨਜ਼ਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮਹਾਕਾਵਿ ਲਿਖਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਿੰਨੀ-ਮਿੰਨੀ ਗਾਲਪਨਿਕ ਬਿਰਤਾਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿੱਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਕਾਲੀ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬਿਰਤਾਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ-ਫੇਰ ਉਸ ਅੰਦਰ ਕਈ ਨਵੇਂ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲੱਭਦਾ ਉਹ ਨਵੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਧਾਵਾਂ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਸ ਅੰਦਰ ਬੇਅੰਤ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਸਮੱਰਥਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੰਗ ਦਿੰਦਾ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਲੋਕ-ਵੇਦਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਦ, ਇਹ ਪੀੜਾਂ ਅਤੇ ਚਾਉ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਾਪਰਦੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹਨ।

'ਦੁਮੇਲ' ਦੇ ਇਸ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਉਕਤ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜਗਤ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨਵੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜੀ ਇਸ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਚਨਾਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਉੱਤਮ ਕਿਰਤਾਂ ਪਾਉਣਗੇ।

ਡਾ. ਰਾਜਨਦੀਪ ਕੌਰ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕ

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਮਬੱਤੀ ਖੁਦ ਜਲ ਕੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਬੁਢਲਾਡਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਮਾਰੈਲ ਦਾ ਰੰਗ ਇਥੇ ਪਤਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਲਜ ਮੈਗਜੀਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚਲੀ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਦੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਬਾਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਸੁਖਾਲਾ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਬੇਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਨਾ ਕੋਈ ਸੈਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁ ਰੰਗੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੈਗਜੀਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਲੜੀ ਵਿਚ ਪਰੇ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸਭ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੇਰੰਗ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਰੰਗ ਭਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਰਨਜੀਤ ਕੌਰ

ਐਮ ਏ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ

ਇਸ਼ਕੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ

ਨਾ ਜਾ ਦਿਲਾਂ ਇਸ਼ਕੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ, ਉੱਥੇ ਲੱਖਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ
ਨੇ ਤੇਰੇ।

ਤੈਨੂੰ ਖਾਲੀ ਜਾਣ ਨੀ ਦੇਣਾ, ਦੁੱਖ ਐਸੇ ਦੇਣਗੇ ਸਹੇੜੇ।
ਅੱਜ ਮੁੱਕ ਚੱਲੀ ਵੇਖਲੇ ਹੱਥ 'ਚੋਂ ਲਕੀਰ ਲੇਖ ਦੀ,
ਕਿਤੇ ਲੱਤਦੀ ਨਾ ਹੂਰ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰ ਦੀ।

ਜੇ ਦੁੱਖੜੇ ਵੰਡਾਵੇ ਨਾਲੇ ਹੰਝੂ ਪੁੱਛੇ ਮੇਰੇ,
ਤੈਨੂੰ ਖਾਲੀ ਮੁੜਣ ਨੀ ਦੇਣਾ, ਦੁੱਖ ਐਸੇ ਦੇਣਗੇ ਸਹੇੜੇ।
ਨਾ ਜਾ ਦਿਲਾਂ ਇਸ਼ਕੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ, ਉੱਥੇ ਲੱਖਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ
ਨੇ ਤੇਰੇ।

ਟੁੱਟੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਓ ਰੱਬ ਕਿੱਥੇ ਜਾਕੇ ਕੇਸ ਕਰੀਏ,
ਹੁਣ ਜੀਵਿਆ ਨੀ ਜਾਦਾ ਦੱਸ ਕਿਸ ਦੇਸ ਜਾ ਕੇ ਡੁੱਬ
ਮਰੀਏ,

ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਮੌਤ ਨੂੰ ਵਿਆਉਣਾ ਬੰਨ੍ਹ ਹਿਜਰਾਂ ਦੇ
ਸੇਹਰੇ,
ਤੈਨੂੰ ਖਾਲੀ ਮੁੜਣ ਨੀ ਦੇਣਾ, ਦੁੱਖ ਐਸੇ ਦੇਣਗੇ ਸਹੇੜੇ।
ਨਾ ਜਾ ਦਿਲਾਂ ਇਸ਼ਕੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ, ਉੱਥੇ ਲੱਖਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ
ਨੇ ਤੇਰੇ।

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਏ ਅੱਜ ਨਵਾਂ ਬਣੂਗਾ ਅਤੀਤ,
ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹੂ ਅਲਵਿਦਾ ਅੱਜ ਤੇਰਾ ਯਾਰ ਗੁਰਮੀਤ,
ਦੇ ਦਿਉ ਉਸਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸੁਨੇਹਾ ਕਿ ਆ ਕੇ ਸਿਵੇ ਸੇਕੇ
ਮੇਰੇ,

ਤੈਨੂੰ ਖਾਲੀ ਮੁੜਣ ਨੀ ਦੇਣਾ, ਦੁੱਖ ਐਸੇ ਦੇਣਗੇ
ਸਹੇੜੇ।
ਨਾ ਜਾ ਦਿਲਾਂ ਇਸ਼ਕੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ, ਉੱਥੇ ਲੱਖਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ
ਨੇ ਤੇਰੇ।

ਕਿੰਨੀ ਕੀਤੀ ਏ ਤੂੰ ਮਾੜੀ, ਏ ਤਾਂ ਉਸ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੀ
ਪਤਾ,

ਬੁਰਾ ਹਸਰ ਹੋਊ ਤੇਰਾ ਤੈਨੂੰ ਐਸੀ ਮਿਲੇਗੀ ਸਜਾ,
ਫਿਰ ਆਉਣਗੇ ਨੀ ਯਾਦ 'ਗੁਰੀ' ਨੇ ਬੇਲ ਕਰੇ ਸੀ
ਜਿਹੜੇ,

ਤੈਨੂੰ ਖਾਲੀ ਮੁੜਣ ਨੀ ਦੇਣਾ, ਦੁੱਖ ਐਸੇ ਦੇਣਗੇ ਸਹੇੜੇ।
ਨਾ ਜਾ ਦਿਲਾਂ ਇਸ਼ਕੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ, ਉੱਥੇ ਲੱਖਾਂ
ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਤੇਰੇ।

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ

ਬੀ.ਏ ਭਾਗ - ਦੂਜਾ

ਪਿਆਰ

ਨੂੰਹ ਸੱਸ ਲਈ ਧੀ ਜੇ ਹੋਵੇ
ਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਜੀ ਜੀ ਜੇ ਹੋਵੇ
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆਂ ਜਾਵੇ
ਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੀ ਜੇ ਹੋਵੇ
ਪਵੇ ਰੰਗ ਫਿੱਕਾ ਨਾ ਕਦੇ ਗੁਲਾਬੀ ਹੋਏ ਮੂੰਹਾਂ
ਦਾ
ਪਿਆਰ ਜੇ ਗੂੜਾ ਹੋ ਜਾਏ ਸੱਸਾਂ 'ਤੇ ਨੂੰਹਾਂ ਦਾ
ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦੈ ਹਾਸਾ ਫਿਰ ਰੂਹਾਂ
ਦਾ।

ਕਰੇ ਜੇ ਸੱਸ ਸ਼ਰੀਕੇ
ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ ਨੂੰਹ ਸਲੀਕੇ
ਬੰਦਾ ਇਓ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਚੂਹਾ ਜਿਉ ਵਿੱਚ ਕੜਿੱਕੇ
ਲੱਗਦਾ ਫਿਰ ਭੈੜਾਂ ਓੁਦੇ ਰੁੱਖ ਵੀ ਬਰੂਹਾਂ
ਦਾ
ਪਿਆਰ ਜੇ ਗੂੜਾ ਹੋ ਜਾਏ ਸੱਸਾਂ 'ਤੇ ਨੂੰਹਾਂ ਦਾ
ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦੈ ਹਾਸਾ ਫਿਰ ਰੂਹਾਂ
ਦਾ।

ਸ਼ਹਿਦ ਜਿਹੀ ਬੋਲੀ ਹੋਵੇ
ਹਰ ਪਾਸੇ ਡੋਲੀ ਹੋਵੇ
ਬੁਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਕੇ
ਹਰ ਦਿਨ ਹੀ ਹੋਲੀ ਹੋਵੇ
ਮਿੱਠਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਪਾਣੀ ਜਿਵੇਂ ਖੂੰਹਾਂ
ਦਾ
ਪਿਆਰ ਜੇ ਗੂੜਾ ਹੋ ਜਾਏ ਸੱਸਾਂ 'ਤੇ ਨੂੰਹਾਂ ਦਾ
ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦੈ ਹਾਸਾ ਫਿਰ ਰੂਹਾਂ
ਦਾ।

ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਡੋਲੀ ਤੇਰਨ
ਭੱਜ-ਭੱਜਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਜੋੜਨ
ਸਭ ਦਾਜ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਦਾ ਲੋਕੇ
ਵਿਆਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇ ਮੋੜਨ
ਆਦਰ ਵੀ ਵਧਦਾ ਢਿੱਲੇਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ
ਜੂਹਾਂ ਦਾ
ਪਿਆਰ ਜੇ ਗੂੜਾ ਹੋ ਜਾਏ ਸੱਸਾਂ 'ਤੇ ਨੂੰਹਾਂ ਦਾ
ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦੈ ਹਾਸਾ ਫਿਰ ਰੂਹਾਂ
ਦਾ।

ਕੀ ਧੀਆਂ ਧਨ ਪਰਾਇਆ
ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਪੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ,
ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੁੱਟ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ
ਬੋਲ ਸੋਚਕੇ ਬੋਲੇ ਮਿੱਤਰੇ
ਪਿੱਛੇ ਪਛਤਾਵੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
ਪੁੱਤ ਹੱਥੋਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਪਾਇਆ
ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ, ਸਹੀ
ਜਿਸਨੇ ਕੁੱਖੇ ਜਾਇਆ
ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ, ਸਹੀ

ਕੀ ਧੀਆਂ ਧਨ ਪਰਾਇਆ?
ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ, ਸਹੀ
ਜੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੇ ਬਣਾਕੇ ਸਾਇਆ
ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ, ਸਹੀ
ਤੇਨੂੰ ਵੀ ਜੰਮਿਆ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ ਨੇ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਕੀ ਨੇ?
ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹੀਆਂ ਜੀਅ ਨੇ
ਮੁੱਖ 'ਚੋਂ ਨਾ ਕਦੇ ਕਰਦੀਆਂ ਸੀ ਨੇ
ਜਿਹਨੇ ਜਣੇਪੇ ਦਾ ਦਰਦ ਹੰਢਾਇਆ
ਉਸਤੋਂ ਪੁੱਛੋ, ਸਹੀ
ਜਿਸਨੇ ਕੁੱਖੇਂ ਜਾਇਆ
ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ, ਸਹੀ
ਕੀ ਧੀਆਂ ਧਨ ਪਰਾਇਆ?
ਛਾਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁੱਧ ਪਿਆਉਂਦੀ
ਬੱਚੇ ਲਈ ਫਿਰੇ ਪੀਰ ਧਿਆਉਂਦੀ
ਰੋਂਦੇ ਨੂੰ ਗਲ ਲਾ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਂਦੀ
ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਲੋਰੀਆਂ ਗਾਉਂਦੀ
ਰੋਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਹਸਾਇਆ
ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਸਹੀ
ਜਿਸਨੇ ਕੁੱਖੇ ਜਾਇਆ
ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ, ਸਹੀ
ਕੀ ਧੀਆਂ ਧਨ ਪਰਾਇਆ?
ਢਿੱਲੇਂ ਕਿਸ਼ਨਗੜ ਖਰੀਆਂ ਕਹਿੰਦਾ
ਮਾਂ ਦੇ ਜਾਕੇ ਚਰਨੀ ਪੈਂਦਾ
ਧੀ ਦੇਵੇ ਰੱਬ ਉਹਦੇ ਵਰਗੀ
ਜਿਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਖੁਦਾ ਹੈ ਰਹਿੰਦਾ
ਸਾਰਾ ਆਲਮ ਜਿਸ ਸਜਾਇਆ
ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਸਹੀ

ਜਿਸਨੇ ਕੁੱਖੇ ਜਾਇਆ
 ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਸਹੀ
 ਕੀ ਧੀਆਂ ਧਨ ਪਰਾਇਆ?
 ਉਸਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਸਹੀ
 ਜੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੇ ਬਣਾਕੇ ਸਾਇਆ
 ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਸਹੀ।

ਖ਼ਾਲਸਾ

ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਵੈਰੀ ਤਾਈਆਂ ਦਾ ਤਰਾ ਖ਼ਾਲਸਾ
 ਵਿੱਚ ਮੈਦਾਨੇ ਵੈਰੀ ਦੇਵੇ ਹਰਾ ਖ਼ਾਲਸਾ
 ਪਾਪ ਅੱਗੇ ਨਾ ਕਦੇ ਹਾਰਦਾ ਖ਼ਾਲਸਾ
 ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਨਾ ਮਰਦਾ ਖ਼ਾਲਸਾ।
 ਕਰਦੇ ਵਿਰੋਧ ਖ਼ਾਲਸਾ ਬੁਰੇ ਬੰਦੇ ਦਾ
 ਨਾਮੇ- ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾ ਛੱਡੇ ਬੁਰੇ ਧੰਦੇ ਦਾ
 ਹੇ ਰਿਹਾ ਜੁਲਮ ਨਾ ਜਰਦਾ ਖ਼ਾਲਸਾ
 ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਨਾ ਮਰਦਾ ਖ਼ਾਲਸਾ।
 ਵਿੱਚ ਮੈਦਾਨੇ ਵੈਰੀ ਲਲਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਨੇ
 ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਵੈਰੀ ਮਾਰ ਹੁੰਦੇ ਨੇ
 ਪਿੱਠ ਤੇ ਵਾਰ ਨਾ ਕਦੇ ਕਰਦਾ ਖ਼ਾਲਸਾ
 ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਨਾ ਮਰਦਾ ਖ਼ਾਲਸਾ।
 ਹਨੇਰੀਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਰਹਿਣ ਖੰਡੇ ਚੱਲਦੇ
 ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਜੰਗ 'ਚੇ ਨਾ ਪਿੱਛੇ ਹੱਲਦੇ
 ਵੈਰੀ ਅੱਗੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾ ਧਰਦਾ ਖ਼ਾਲਸਾ
 ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਨਾ ਮਰਦਾ ਖ਼ਾਲਸਾ।

ਮਿਹਨਤ

ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਚਮੜੀ ਕਾਲੀ

ਧੁੱਪੇ ਕੱਪੜਾ ਬਣ ਜਾਵੇ ਜਾਲੀ
 ਮਿਹਨਤ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੇਹ ਢਾਲੀ
 ਉਹੀ ਹਲ ਵਾਅ ਸਕਦਾ ਹਾਲੀ
 ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਚੁੱਗਾ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਦੇਖੀਂ
 ਫਿਰ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੋੜਕੇ ਦੇਖੀਂ
 ਪਸੀਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਖੂਨ ਹੋਣਾ ਏ
 ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀ ਸੋਹਣਾ ਏ?
 ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਸੋਨਾ ਏ
 ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਮੁਕਾਮ ਨੇ ਉੱਚੇ
 ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਫੁਲ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੱਚੇ
 ਮਿਹਨਤ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਤੋੜ ਮੁਕਾਉਂਦੀ
 ਸਾਊ ਬਣਾਵੇ ਬੰਦੇ ਜੇ ਲੁੱਚੇ
 ਮੁੱਖ ਮਿਹਨਤ ਵੱਲ ਮੋੜਕੇ ਦੇਖੀਂ
 ਮਿਹਨਤ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਤੋੜਕੇ ਦੇਖੀ
 ਫਿਰ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੋੜਕੇ ਦੇਖੀ
 ਮਿਹਨਤ ਨੇ ਹਰ ਦਾਗ ਧੋਣਾ ਏ
 ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀ ਸੋਹਣਾ ਏ?
 ਕਲਯੁੱਗ ਦੀ ਜਲੇ ਅੰਗਿਆਰੀ
 ਮਿਹਨਤੀਆਂ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਭਾਰੀ
 ਦੁਨੀਆਂ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹਾਰੀ
 ਸਿਰ 'ਤੇ ਨਾ ਰਹਿ ਗਈ ਸਰਦਾਰੀ
 ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੱਗ ਨੂੰ ਰੋੜਕੇ ਦੇਖੀਂ
 ਮਿਹਨਤ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਤੋੜਕੇ ਦੇਖੀਂ
 ਫਿਰ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੋੜਕੇ ਦੇਖੀਂ
 ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜਾ ਇੱਜ਼ਤ ਖੋਹਣਾ ਏ
 ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀ ਸੋਹਣਾ ਏ
 ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਸੋਨਾ ਏ
 ਮਿਹਨਤੀ ਸੁਪਨੇ ਲੈਂਦੇ ਨਹੀਂ

ਨਾ ਸੋਚੀਂ ਦੁੱਖ ਸਹਿੰਦੇ ਨਹੀਓ
 ਫਿਰ ਕੀ ਏ ਜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਓ
 ਐਕਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫਹਿੰਦੇ ਨਹੀਓ
 ਕਾਮੇ ਦੀ ਧੋਣ ਮਰੇੜ ਕੇ ਦੇਖੀਂ
 ਮਿਹਨਤ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਤੋੜਕੇ ਦੇਖੀਂ
 ਫਿਰ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੋੜਕੇ ਦੇਖੀਂ
 ਦਰਦ ਚ ਉਸਨੇ ਨਾ ਰੋਣਾ ਏ
 ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀ ਸੋਹਣਾ ਏ?

ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਸੇਨਾ ਏ।

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ,

ਬੀ.ਬੀ.ਏ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ

ਝੂਠੀ ਸੋਹਰਤ

ਨੂਰ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਅਮ੍ਰਿਤ ਸੀ
 ਹੁਣ ਨਸ਼ੇ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ
 ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਆਦੀ ਜੰਮਦਾ ਬੱਚਾ
 ਕੀ ਕਹਿਰ ਕਮਾ ਚੱਲਿਆ
 ਬੇਤਲ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬਦਲੇ ਵੇਟਾਂ
 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪੜ੍ਹਾ ਛੱਡਿਆ
 ਹੋਰ ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਸੱਚੀ ਇਹ ਗੱਲ
 ਇਥੇ ਹੀ ਛੱਡੀ
 ਫਿਰ ਵੀ ਦੁਨਿਆਂ ਭਰ ਨੂੰ ਆਖਾਂ
 ਮੇਰੀ ਭਾਰਤ ਨਗਰੀ ਚੰਗੀ।

ਦੁੱਲਾ ਹੀ ਹਵਸੀ ਅਜ ਕੱਲ ਦਾ,
 ਇੱਜਤ ਖਤਰੇ ਸੁੰਦਰ ਸੁੰਦਰੀ ਦੀ
 ਜੇ ਰਾਹ ਚੱਲਦੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ
 ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਘਰ ਜਾ ਦੱਸਣ ਦੀ।

ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਦੀ,
 ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਾ ਗਈ ਜੜ੍ਹ ਵੱਡੀ।
 ਫਿਰ ਵੀ ਦੁਨਿਆਂ ਭਰ ਨੂੰ ਆਖਾਂ
 ਮੇਰੀ ਭਾਰਤ ਨਗਰੀ ਚੰਗੀ।
 ਮਾੜੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਪਰ ਚੰਗੇ ਇਥੇਂ ਦੇ
 ਲੋਕ ਵੀ ਨਹੀਂ
 ਮਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਗਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ
 ਘਰਦਾ ਕੇਨੂੰ ਤੱਕ ਨਾ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ।
 ਨੀਂਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵੀ ਕੀਤੀ,
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕੰਮੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਨੇ
 ਪਰ ਸੱਚ ਲਿਖਣ ਮਜ਼ਬੂਰ
 ਇਹ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਦੀਆਂ ਲੀਕਾਂ ਨੇ।
 ਸੱਚ ਦਸਾਂ ਤਾਂ ਕਲਮ ਵੀ ਰੋਂਦੀ
 ਕਿਉਂ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਦੱਸੀ
 ਫਿਰ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਨੂੰ ਆਖਾਂ
 ਮੇਰੀ ਭਾਰਤ ਨਗਰੀ ਚੰਗੀ।

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਬੀ.ਏ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ

ਗਜ਼ਲ

ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹਿਆ
 ਜਾਵੇ।
 ਇਸਕ ਕੀ ਸ਼ੈਅ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ
 ਜਾਵੇ।
 ਮੁਹੱਬਤ ਹੋਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ ਤੇਰੀ ਚਾਹਤ
 ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ।
 ਨਹੀਂ ਐਵੇਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰੁਆ ਕੇ ਹੱਸਦਾ ਅਪਣਾ
 ਕੇਈ ਤੈਨੂੰ।

ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਰਿਆ ਕਿ ਬਿਖਰ ਹੀ
ਗਿਆ ਸਭ।

ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਹੱਬਤ 'ਚ ਚੰਗਾ ਸਮਾਂ
ਸੀ ਸਭ।

ਕਿਥੋਂ ਕੁ ਤੱਕ ਨਿਵੇਂ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਚਾਉਣ
ਖ਼ਾਤਰ।

ਇੰਝ ਲਗਦੈ ਉਹਦੇ ਕਦਮਾਂ 'ਚ ਸਿਰ ਧਰਣਾ
ਪੈਣਾ।

ਭਾਲਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀਆਂ ਤੈਹਾਂ ਵਿਚੋਂ।

ਖੁਦ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਭੁੱਲ ਬੈਠਾ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ।

ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ

ਐਮ.ਏ , ਪੰਜਾਬੀ, ਭਾਗ-ਦੂਜਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ

ਬਹੁਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਭਾਵਾਂ ਗੋਸਟੀਆਂ ਅਸੀਂ
ਬਹੁਤ ਕਰਵਾਏ ਪੰਜਾਬੀ 'ਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਏਥੇ
ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਦਬਦਬਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ
ਜਿਵੇਂ ਹੋਵੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਏਥੇ
ਕਾਲਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ 'ਚ ਅਜੇ ਘਾਟ
ਬਹੁਤ
ਲਗਵਾਉਂਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਏਥੇ
ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੀ ਕਲਮ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ
ਪਾਉਂਦੇ

ਦਰ-ਦਰ ਭਟਕ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ
ਏਥੇ

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਪੰਜਾਬੀ, ਕਹਿਣ
ਵਾਲੇ

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਵੇਖੇ ਭਾਸ਼ਣਕਾਰ
ਏਥੇ

ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣਾ
ਜ਼ਰੂਰੀ 'ਅਮਰ'

ਆਪਣੀ "ਮਾਂ ਬੋਲੀ" ਨੂੰ ਦੇਣਾ, ਪਹਿਲਾਂ
ਸਤਿਕਾਰ ਏਥੇ।

ਅਮਰ ਸਿੰਘ

ਬੀ.ਏ ਭਾਗ- ਤੀਜਾ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਸ਼

ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਨਾ ਹੋ ਜੇ
ਹੱਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਫਿਰ ਤੋਂ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਨਾ ਖੇਅ
ਜੇ

ਮਸਾਂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮੈਂ
ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਖੜਾ ਹਾਂ
ਭੇਲਾ ਜਿਹਾ ਚਿਹਰਾ ਫਿਰ ਤੋਂ ਭੀੜ 'ਚ ਨਾ
ਖੇਅ ਜੇ

ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਨਾ ਹੋਜੇ।

ਇਹ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ
ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੱਥੋਂ ਕਿੱਥੇ ਆਇਆ ਹਾਂ

ਨਾ ਜਿਉਂਦਾ ਸੀ ਨਾ ਮਰਦਾ ਸੀ
ਮੈਂ ਮੁੜਕੇ ਜਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ

ਇੱਕ ਜਾਗੀ ਜੇ ਉਮੀਦ ਮੇਰੀ
ਮੁੜ ਫਿਰ ਨਾ ਸੋਅ ਜੇ

ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਨਾ ਹੋਜੇ
ਵਿਜੇ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਘਸੀਆਂ ਜਹੀਆਂ
ਕਾਪੀ ਦੇ ਪੰਨੇ ਫਟੀਆਂ ਜਹੀਆਂ

ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦੀਆਂ ਖਾਸ ਨਹੀਂ
 ਕਈਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਜਚੀਆਂ ਜਈਆਂ
 ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਇੱਕ ਦਮ ਨਾ
 ਖਲੇ ਜੇ
 ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਨਾ ਹੋਜੇ
 ਹੱਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਫਿਰ ਤੋਂ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਨਾ ਖੋਅ
 ਜੇ।

ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ
 ਬੀ.ਏ ਭਾਗ-ਤੀਜਾ

ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਵਾਨੀ ਪੱਤਝੜ
 ਨਸ਼ਾ ਜੇ ਲਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਰੂਹ ਨੂੰ
 ਫਿਰ ਸੀ ਗੱਲਾਂ ਹੋਰ ਹੋਈਆਂ
 ਨਸ਼ਾ ਮੈਂ ਲਾ ਬੈਠਾ ਜਿਸਮ ਨੂੰ
 ਹੁਣ ਨਾ ਰੇਲਾਂ ਮੇੜ ਹੋਈਆਂ
 ਹੁਣ ਤਾਂ ਭਾਰੂ ਪੈ ਗਿਆ ਲੱਗਦਾ
 ਇਹ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਏਥੇ
 ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਰ ਬੈਠਾ ਮੈਂ
 ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਵਾਨੀ ਪੱਤਝੜ ਏਥੇ।

ਟਹਿਣੀ ਤੋਂ ਜਿਉਂ ਫੁੱਲ ਟੁੱਟਦਾ
 ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਿਆ
 ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਮੁਕਾਉਣਾ ਹੁਣ ਮੈਂ
 ਆਪਣਾ ਆਪ ਹੀ ਮੁੱਕ ਚੁੱਕਿਆ
 ਮੇਰੇ "ਤੇ ਹੋ ਵਰ੍ਹਦੀ ਰੋਜ਼ ਹੀ
 ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਇਹ ਖੜ੍ਹ-ਖੜ੍ਹ
 ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਰ ਬੈਠਾ ਮੈਂ
 ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਵਾਨੀ ਪੱਤਝੜ।

ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
 ਬੀ.ਏ

ਰੱਬਾ ਵੇ ਰੱਬਾ
 ਰੱਬਾ ਵੇ ਰੱਬਾ, ਮੇਰੇ ਸੋਹਣਿਆ ਵੇ ਰੱਬਾ,
 ਸੁਣ।
 ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਖੇਡ ਜੇ ਰਚਾਏ ਨੇ,
 ਸਿਰਜਿਆ ਤੂੰ ਸ਼ੁਕਰ ਤੇਰਾ
 ਧਰਤੀ ਵਿਖਾਈ ਸੋਹਣੀ,
 ਚਾਰ ਚੰਨ, ਰੂਪ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਏ ਨੇ।
 ਉੱਡਣਾ ਤੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏ ਜੱਗ ਉੱਤੇ ਹਰ ਕੋਈ,
 ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਚਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਉਂ ਖੰਭ ਤੂੰ ਕਟਾਏ
 ਨੇ,
 ਖੁਆਬਾਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਹੁੰਦੇ ਸੋਹਣੀਆਂ
 ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਦੇ
 ਖੁਆਬਾਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਕਿਉਂ ਢਾਹੇ ਨੇ,
 ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤੇ ਭੇਜਣਾ ਸੀ ਸਮਝੇ ਜੇ ਖਾਹਸ਼
 ਇਹਨਾਂ ਦੀ ,
 ਐਵੇਂ ਕਾਹਤੋਂ ਮੂਰਖ ਬਣਾਏ ਨੇ,
 ਸੁਣਿਆ ਵੀ ਕਰ ਫੇਰ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ
 ਆਪੇ
 ਜੇ ਦੁੱਖ ਇਹਨਾਂ ਭੋਲੀਆਂ ਦੇ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾਏ
 ਨੇ.....।

ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ
 ਬੀ.ਏ ਭਾਗ-ਤੀਜਾ

ਯਾਦਾਂ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ

ਉਹ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਰਾਵਾਂ ਭੁਲਣੀਆਂ ਨੀ,

ਸੱਚੀ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ
 ਭੁੱਲਣੀਆਂ ਨੀ,
 ਯਾਦ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਉਹ ਲਾਡ,
 ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਭਰਾ ਭੈਣ ਦਾ ਉਹ ਪਿਆਰ,
 ਖਿੜੀਆਂ ਸੀ ਜੇ ਯਾਦਾਂ ਅੱਜ ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ
 ਗਈਆਂ,
 ਸੱਚੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਰਲਮਿਲ ਬੈਠਣ
 ਦੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਭੁੱਲਣੀਆਂ ਨੀ,
 ਕੁਵੇਲਾ ਮਿਟ ਨਵਾਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅੱਜ ਸਵੇਰ,
 ਆਪਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਗੁੰਮ ਹੋਇਆ
 ਢੇਰ ਢੇਰ
 ਦੇਖੇ ਸੀ ਜੇ ਖੁਆਬ ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ,
 ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਵਿੱਚ ਚੂਰੇ ਚੂਰੇ ਹੋ ਗਏ।
 ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਉਹ ਰਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਭੁੱਲਣੀਆਂ
 ਨੀ,
 ਸੱਚੀ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਰਲੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ
 ਯਾਦਾਂ ਭੁੱਲਣੀਆਂ ਨੀ।

ਮਨੋਜ ਰਾਣੀ
 ਬੀ.ਏ ਭਾਗ-ਤੀਜਾ

ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਯਾਰੀ

ਦੁਨੀਆਂ ਭੁੱਲੇ ਪਰ ਮੈਂ ਨਾ ਭੁੱਲਾਂ,
 ਜੇ ਬਾਤ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਪਾਈ।
 ਇਸ਼ਕ ਜੇ ਅਜਬ ਇਲਮ ਦਾ ਹੋਵੇ,
 ਓਸ ਪੁਸਤਕ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਲਾਈ।
 ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਪਹੁੰਚੀ,
 ਮਨ ਭਰ ਗਈ ਡੂੰਘੀ ਖਾਈ।
 ਜਿੰਦਗੀ ਤੰਦ ਲੰਮੇਰੇ ਸੁਲਝੇ,
 ਚਲੀ ਕਦਮ ਮਿਲਾਕੇ ਮੇਰੇ ਰਾਹੀਂ।

ਹਮਸਫ਼ਰਾਂ ਚੋਂ ਉਹ ਹਮਸਫ਼ਰ ਬੜੀ,
 ਸੁਣਲੇ ਮੇਰੇ ਭਾਈ।
 ਅਸਲ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਹੈ ਹੁੰਦੀ,
 ਜਿਸ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਈ।

ਮਨੋਜ ਰਾਣੀ
 ਬੀ.ਏ ਭਾਗ-ਤੀਜਾ

ਹਾਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿੱਤਣਾ

ਕੱਚੀਆਂ ਡੰਡੀਆਂ ਲੰਘ ਚੋਰਸਤੇ ਆ ਗਏ ਹਾਂ
 ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਤਦਾ ਜਿੱਤਦਾ ਬੰਦਾ ਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਐਥੇ ਲੱਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਨੇ ਸਭ
 ਆਪਣਿਆਂ ਚ ਆਪਣਾ ਗੁੰਮ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ
 ਹੈ।
 ਮੋਹ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਮਹਿਕ ਰਹੇ
 ਨੇ
 ਕਾਪੀ ਤੇ ਵਾਹੇ ਪੰਛੀ ਉੱਡ ਉੱਡ ਚਹਿਕ ਰਹੇ
 ਨੇ
 ਉਦੋਂ ਮੰਜਰ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦੇ ਯਾਰੇ
 ਖਾਲੀ ਅੰਬਰ ਚੋਂ ਜਦ ਬੱਦਲ ਵਰ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਇਸ ਆਦਸ ਜਾਏ ਤੇ ਤਾਂ ਸੱਚੀਂ ਭਾਰ ਬੜਾ ਹੈ
 ਸੋਚੇ ਉਸ ਪਾਸੇ ਦਾ ਪਰ ਇਸ ਪਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ
 ਨਿੱਗਰ ਤਾਂ ਕਿਰਦਾਰ ਜੁਬਾਨ ਵਿਚਾਰ ਹੁੰਦੇ
 ਨੇ
 ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਾਨਸ ਪਾਈ ਤੇ ਹੀ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਮਸਾਂ ਬਣਾਏ ਘਰ ਦੀਆਂ ਜਦ ਛੱਤਾਂ ਚੋਵਣ
 ਅੰਬਰ ਜਿੱਡੇ ਜੇਰੇਆਂ ਵਾਲੇ ਲੁਕ ਲੁਕ ਰੋਵਣ

ਸਮਝ ਨੀ ਪੈਂਦੀ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਦੱਸ ਕਿੱਧਰ
ਜਾਈਏ
ਜਦੋਂ ਥਾਂ ਨਾ ਦੇਵੇ ਧਰਤੀ ਬੰਦਾ ਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਐਥੇ
ਫਿਸ ਪੈਂਦੇ ਨੇ ਪੱਥਰ ਦੁਖੜੇ ਸਹਿੰਦੇ ਐਥੇ
ਪੋਹ ਮਾਘ ਦੇ ਪਾਲੇ ਜਿਸ ਕੁਝ ਨੀ ਲਗਦੇ ਸੀ
ਸਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕੋ ਕਣੀ ਨਾਲ ਹੀ ਠਰ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ।

ਸੀਮਾ ਕੌਰ

ਬੀ.ਏ ਭਾਗ-ਤੀਜਾ

ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ

ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇਸ ਮਹਾਨ,
ਰਾਜ ਏਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ,
ਤੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਗੁਣਗਾਨ,
ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ, ਸੁਣੇ ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ
ਮਹਾਨ।
ਅੰਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਏਥੇ,
ਰੇ-ਰੇ ਜਿੰਦ ਕੁਰਲਾਈ ਏਥੇ,
ਤਨ ਲਈ ਕੱਪੜਾ ਮਿਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ
ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਕਾਨ,
ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ, ਓ ਸੁਣਲੇ ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ
ਮਹਾਨ।
ਉੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਨੇ ਕੋਠੀਆਂ ਕਾਰਾਂ,
ਧੁੱਪੇ ਲੇਟਣ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ,
ਸੱਚੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਕੋਡੀਆਂ
ਪੈਸੇ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ,

ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ, ਓ ਲੋਕੇ ਹਾਲੇ ਮੇਰਾ
ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ।

ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ,
ਪੈਸਾ ਯਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਏ,
ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਾ ਕੋਈ,
ਹਰ ਕੋਈ ਆਖ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਏ,
ਏਥੇ ਹੱਟੀ ਮਿਲਣ ਹੁਸਨ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ,
ਵਿਕਦਾ ਰੂਪ ਦੁਕਾਨ,
ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ ਹਾਲੇ ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ
ਮਹਾਨ।

ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਨੀ ਲੰਘਦੀ,
ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਤੰਗੀ ਝੱਲਦੀ
ਅਸੀਂ ਵੀ ਹੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਚੰਨ ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਏ,
ਐਸੀ ਘਾਲਣਾ ਘੱਲਦੀ
ਗਰੀਬੀ ਖਾਂਦੀ ਖੁਆਬ ਅਸਾਡੇ
ਸੋਚਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਸਮਸਾਨ,
ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ, ਓ ਲੋਕੇ
ਹਾਲੇ ਆਪਣਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ।

ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰੇ ਫਿੱਕੇ ਰੰਗ ਤੇ,
ਇਹ ਪਹਿਰਾ ਰੱਬ ਰੂਪ ਬੰਦਿਆਂ ਲਈ,
ਜਿੰਨਾਂ ਜਾਣ-ਜਾਣ ਕੇ ਝੱਲੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ,
ਪਰ ਖੁਦ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਮੰਗਿਆ ਨਈਂ,
ਦੇਸ਼ ਦੇ ਐਸੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ
ਖੁਸ਼ੀ ਵੱਲੇ ਸਲਾਮ
ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ
ਓ ਲੋਕੇ, ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ।
ਖੁਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਬੀ. ਏ ਭਾਗ- ਪਹਿਲਾ

ਕਵਿਤਾ

ਉੱਪਰ ਲੱਭਾ ਨੀਚੇ ਲੱਭਾ
ਲੱਭਾ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ
ਲੱਭਦਾ ਲੱਭਦਾ ਥੱਕ ਗਿਆ
ਪਰ ਲੱਭੀਆਂ ਨਹੀਂ ਛਾਵਾਂ।
ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ
ਚੱਲਦੇ ਚੱਲਦੇ
ਕਿਉ ਕੰਡੇ ਪੈਰੀ ਚੁਭਾਵਾਂ
ਲੱਭਦਾ ਲੱਭਦਾ ਥੱਕ ਗਿਆ ਮੈਂ
ਪਰ ਲੱਭੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਵਾਵਾਂ।
ਮੈਂ ਜਦ ਲੱਭਦਾ ਲੱਭਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਗਵਾ ਬੈਠਾ
ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮੇਰਾ ਸੀ ਪਰਛਾਵਾ
ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਝਾਕਿਆ
ਕਿਤੇ ਲੱਭਿਆ ਨਹੀਂ ਸਿਰਨਾਵਾਂ।
ਅੰਤ ਥੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਜਦ
ਮਾਂ ਦੇ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਰੱਖਿਆ
ਉਥੇ ਮਿਲ ਗਇਆ ਮੈਨੂੰ
ਛਾਵਾਂ, ਹਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ।
ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਏ ਭਾਗ- ਦੂਜਾ

ਪੰਜਾਬ

ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ
ਮੇੜ ਕੇ ਕੋਈ ਲੈ ਆਵੇ
ਪੰਜਾਬ ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਅੱਧਾ ਹੈ,

ਲਾਹੌਰ ਜਾ ਕੇ ਕੋਈ ਕਹਿ ਆਵੇ।

ਕੱਚੀਆਂ ਸੀ ਕੰਧਾਂ ਹੁੰਦੇ

ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਘਰ ਸੀ।

ਵੱਡਿਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ

ਬੜਾ ਹੁੰਦਾ ਡਰ ਸੀ।

ਬੋਲਦੇ ਸੀ ਪੰਛੀ, ਹੋਈ

ਸੱਜਰੀ ਸਵੇਰ ਸੀ।

ਝੋਲੀ ਅੱਡ ਕੇਰਦੇ ਸੀ

ਬੇਰੀ ਉਤੋਂ ਬੇਰ ਸੀ।

ਪੁੱਤ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ

ਪੰਜਾਬ ਛੱਡ ਚੱਲੇ ਆ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਉੱਤੇ

ਜ਼ਖਮ ਅਜੇ ਅੱਲੇ ਆ

ਸ਼ੇਰਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਨੂੰ

ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਨਾ

ਕੋਟ 'ਚ ਰਚਾਵੇ ਵਿਆਹ

ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ

ਨਿੱਤ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਾਂ

ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ ਖੈਰ ਜੀ

ਲਿਖਦੇ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ

ਵਕਤ ਗਿਆ ਠਹਿਰ ਜੀ।

ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿੱਚ,

ਕਾਸ਼ ਕਦੇ ਕੋਈ ਬਹਿ ਆਵੇ,

ਪੰਜਾਬ ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਅੱਧਾ ਹੈ, ਲਾਹੌਰ ਜਾ ਕੇ

ਕੋਈ ਕਹਿ ਆਵੇ

ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ, ਮੇੜ ਕੇ ਕੋਈ ਲੈ

ਆਵੇ

ਮੇੜ ਕੇ ਕੋਈ ਲੈ ਆਵੇ, ਅਧੂਰਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ

ਰੇਲ ਨੰ: 2751

ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ।

ਕਿਰਨਜੀਤ ਕੌਰ

ਬੀ. ਏ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ

ਰੱਬ ਦਾ ਉਲਾਂਭਾ

ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ
ਕੋਈ ਮੰਗ ਤੇ ਨਈਂ,
ਕਿੰਨਾ ਕੁਫਰ ਤੇਲੋਂ
ਆਉਂਦੀ ਸੰਗ ਤੇ ਨਈਂ।
ਦੱਸ ਕੀ ਬਦਲੇ ਦਾਤ ਦੇਵਾਂ
ਤੇਰੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਚੜਾਈਆਂ ਦੇ,
ਮੈਨੂੰ ਲਾਲਚ ਦਿੰਦਾ ਏ
ਕੀਤੀਆਂ ਹਰਾਮ ਦੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਦੇ।
ਮੇਰੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਕਿ
'ਲੁਕਿਆ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਦਿਵਾਰੀ',
ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਾਂ ਕਣ-ਕਣ ਵਿਚ
ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਜੀ ਕੁਦਰਤ ਸਾਰੀ।
ਦੇਖ ਰਿਹਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਤੇਨੂੰ ਵੀ
ਉਪਰੋਂ ਭਾਵੇਂ ਬਣ ਨਿਆਣਾ
ਵਿਚ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਨਾ ਭੁੱਲ ਜਾਵੀਂ
ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਇਕ ਦਿਨ ਜਾਣਾ।
ਕਰਮ ਸਿਆਂ ਸੱਚੇ ਕਰਮ ਕਰ
ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬੀਤ ਜਾਈ ਰੁੱਤ ਏ,
ਜੇ ਪੁੱਛੋਂ ਤੇਰਾ ਵਜੂਦ ਕੀ
ਖੁਰਦਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਬੁੱਤ ਏ।

ਕਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ,

ਕਵਿਤਾ

ਮੈਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹਾਂ
ਜਿੱਥੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ,
ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦੇ ਧੰਦੇ ਨੇ,
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਗਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਫੰਦੇ ਨੇ।
ਜਿੱਥੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਧਰਮ ਦਾ
ਮੁੱਦਾ ਏ,
ਹਰ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਜ਼ਾਤ ਦਾ ਨਾਮ
ਗੁੰਦਾ ਏ।
ਜਿੱਥੇ ਕਰੇ ਪਿਉ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪੁੱਤਰ ਸਿਆਣਾ
ਏ,
ਅੱਜਕੱਲ ਜਿੱਥੇ ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਹੱਥ ਵੀ
ਨਿਆਣਾ ਏ।
ਜਿੱਥੇ ਕਿਰਤੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬੜੀ
ਔਖੀ ਏ,
ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਮਿਲਦੀ ਵੋਟ ਬੜੀ ਸੌਖੀ
ਏ।
ਜਿੱਥੇ ਅੱਜ ਦਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹਵਸ ਦਾ
ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਏ,
ਜਿੱਥੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਿਆਉਣ
ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਏ।
ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਜਾਨਵਰ ਦਾ
ਮੁੱਲ ਏ,
ਜਿੱਥੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਏ।
ਜਿੱਥੇ ਤਕੜੇ ਦੇ ਸਿਰ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਤਾਜ ਏ,

ਕਰ ਕੇ ਧੱਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਡਾ ਈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਏ।
 ਜਿੱਥੇ ਦੁੱਧ ਚੜੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ,
 ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਲਈ ਸਭ ਨੰਗ ਨੇ,
 ਪਾਟੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਫੈਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਢੰਗ ਨੇ।
 ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਮਿਲਦਾ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਸਮਾਨ ਏ,
 ਫਿਰ ਵੀ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ,
 ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਬੜਾ ਹੀ ਮਹਾਨ ਏ।
 ਹਾਂ, ਮੈਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹਾਂ.....

ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਰੇਲ ਨੰਬਰ:2428

ਬਚਪਨ

ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਛਾਂ ਥੱਲੇ
 ਚਾਵਾਂ ਦੀ ਚਾਂਦਨੀ ਥੱਲੇ
 ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਬਚਪਨ ਦੇ
 ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਗਿੱਲੀ ਮਿੱਟੀ ਥੱਪ
 ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਨੱਪ
 ਤੁਰ ਪਈਂ ਆਂ ਕਿਹੜੇ ਰਾਹੇ
 ਕਰਦੀ ਆਂ ਜੇ ਦੁਨੀਆਂ ਚਾਹੇ।

ਉਹ ਘਰ ਬਾਬਲ ਦਾ
 ਫਿਰਦੀ ਟੱਪਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ
 ਜਦ ਚੁਬਾਰੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਸੀ
 ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਛੜ 'ਚ ਵੜਦੀ ਸੀ
 ਬਾਤਾਂ ਪਿਉ ਦੀਆਂ ਸੁਣਦੀ ਸੀ
 ਫਿਰ ਮਾਂ ਅੱਕ ਕੇ ਆਂਹਦੀ
 'ਨੀ ਤੇਰੀ ਸੱਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰੋਣਾ

ਨੀ ਧੀਏ ਤੇਰਾ ਫੇਰ ਕੌਣ ਹੋਣਾ।“
 ਮੇਰਾ ਗੱਲ ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਟਾਲ ਹੋਣਾ
 ਹੁਣ ਬਾਪੂ ਦੀ ਧੀ ਪਿਆਰੀ
 ਸੱਚੀਂ ਰਹੀ ਨਾ ਕੁਆਰੀ
 ਅੱਜ ਫੇਰ ਤਾਰਿਆਂ ਹੇਠ
 ਬੁਣ ਰਹੀ ਸੀ ਆਪਣੇ ਲੇਖ

ਨਵੀਤਾ

ਬੀ.ਸੀ.ਏ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ-ਹਵਾ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ

ਮੈਂ ਹਵਾ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਮੇਰੀ ਕੀ ਔਕਾਤ ਹੋਈ
 ਇੱਕ ਸੁੱਧ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ
 ਹੋਈ
 ਓ ਖਿਲ-ਖਿਲ ਕਰਦੀ ਰੋਵੇ ਮੈਂ ਜ਼ਰਾ ਪਾਸ
 ਹੋਈ
 ਇੱਕ ਨੰਨ੍ਹੀ ਰੂਹ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਸੀ ਮੁਲਾਕਾਤ
 ਹੋਈ।
 ਫੇਰ ਪਲਾਂ ਨੇ ਮਾਰੀਆਂ ਬਾਜੀਆਂ ਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਵੀ
 ਬਾਜੀ ਮਾਰ ਗਏ
 ਜੇ ਚਾਰ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਚਲਦੇ ਸੀ ਹੁਣ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ
 ਆ ਗਏ
 ਨਚਦੇ ਟੱਪਦੇ ਹੱਸਮੁੱਖ ਚਿਹਰੇ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ
 ਤਾਅ ਗਏ।
 ਪਰ ਸਮੇਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਫਿਕਰਾਂ ਚ
 ਆਈ ਪੇੜ ਲੋਭ ਦੀ ਉਹਦੇ ਜ਼ਿਕਰਾਂ 'ਚ
 ਇਹ ਲੈ ਗਿਆ ਖਿੱਚ ਕੇ ਠਿੱਕਰਾਂ ਚ
 ਫੁੱਲ ਸੁੱਕੜਗੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਕਿੱਕਰਾਂ 'ਚ।

ਫਿਰ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਆਈ ਲਹਿਰ ਨਵੀਂ
 ਉਹਨੇ "ਮੈਂ" ਦੀ ਵਹਾਈ ਨਹਿਰ ਸਵੀਂ
 ਅਯਾਸ਼ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾ ਲਿਆ
 ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੋਹ ਵੀ ਗਵਾ ਲਿਆ।
 ਪਰ ਫਿਸਲਿਆ ਐਸਾ ਪੈਰ ਜੇ
 ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਆਇਆ ਕਹਿਰ ਜੇ
 ਯਮਰਾਜ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋ ਗਿਆ
 ਫਿਰ ਹੰਝੂ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਚੋ ਗਿਆ ।
 ਉਹਦੀ ਚਿਤਾ ਦਾ ਅੰਤ ਸਮਸਾਨ ਹੋਇਆ
 ਢਾਈ ਫੁੱਟ ਚੌੜਾਈ ਮਕਾਨ ਹੋਇਆ
 ਉਹ ਅਗਨੀ 'ਚ ਮਿਲ ਆਸਮਾਨ ਹੋਇਆ
 ਹੁਣ ਨਰਕ ਲੋਕ ਦਾ ਮਹਿਮਾਨ ਹੋਇਆ
 ਰਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਿਰ ਇਲਜਾਮ ਹੋਇਆ
 ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਹੁਣ ਉਹਦੀ ਰੂਹ 'ਤੇ ਸੀ ਸ਼ੈਤਾਨ
 ਕੋਈ
 ਪਰ ਹੈ ਤਾਂ ਆਖਿਰ ਸੀ ਉਹ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ
 ਕੋਈ
 ਇਹ ਜੀਵਨ ਮੌਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਨਹੀਂ
 ਆਸਾਨ ਕੋਈ
 ਮੈਂ ਹਵਾ ਬੋਲਦੀ ਮੇਰੀ ਕੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ
 ਲੱਭਣਾ ਚਾਹਿਆ ਹੱਲ ਨਾ ਹੋਇਆ ਸਵਾਲ
 ਕੋਈ
 ਇੱਕ ਇਨਸਾਨੀ ਰੂਹ ਨਾਲ ਸੀ ਮੇਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ
 ਹੋਈ।

ਰਿਸ਼ਵ ਕੁਮਾਰ

ਬੇਰੰਗ ਖਿਆਲ

ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ,
 ਬੇਰੰਗ ਖਿਆਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ,

ਰੰਗ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ ਤਿਆਰ,
 ਫਿਰ ਵੀ ਅਣਸੁਲਝੇ ਸਵਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ
 ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਨੀ ਕਰਦੇ,
 ਤਾਂਹੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਚੁਣਦੇ ਨੇ,
 ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ,
 ਫਿਰ ਤੋਂ ਖਵਾਬ ਨਵੇਂ ਬੁਣਦੇ ਨੇ।
 ਲੱਖ ਮੁਸਕੁਰਾਵੇ ਕੋਈ ਸਾਰਾ ਦਿਨ,
 ਹੁਣ ਮੁਖ 'ਤੇ ਜਲਾਲ ਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ,
 ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ,
 ਬੇਰੰਗ ਖਿਆਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ,
 ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ ਤਿਆਰ,
 ਫਿਰ ਵੀ ਅਣਸੁਲਝੇ ਸਵਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ।
 ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਸਾਰੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਆ,
 ਫਿਰ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂ ਨੀ,
 ਖੁਦ ਦਾ ਗ਼ਮ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ
 ਖੁਸ਼ੀ ਸਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂ ਨੀ,
 ਇੱਤਰ ਨਾਲ ਮਹਿਕੇ ਤਨ,
 ਮੈਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ,
 ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ,
 ਬੇਰੰਗ ਖਿਆਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ,
 ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ ਤਿਆਰ,
 ਫਿਰ ਵੀ ਅਣਸੁਲਝੇ ਸਵਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ।
 ਜਿਸਮਾਨੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਹੀਂ,
 ਤੋਹਫਾ ਏ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਮੰਗੋਂ,
 ਇਨਸਾਨ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਨੇ ਇੱਥੇ,
 ਮੰਗਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਮੰਗੋਂ।
 ਹੱਥ ਜੋੜ ਮੇਰੀ ਅਪੀਲ ਆਖਰੀ,

ਕੋਲ ਹਰ ਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ,
ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ,
ਬੇਰੰਗ ਖਿਆਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ,
ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ ਤਿਆਰ,
ਫਿਰ ਵੀ ਅਣਸੁਲਝੇ ਸਵਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ।

ਅਮਨ

ਬੀ.ਏ ਭਾਗ-ਤੀਜਾ,

ਮਾਂ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ
ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਆਖਦਾ
ਕਿ
ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਘਰ ਦਾ
ਕਿਤੇ ਨਕਸ਼ਾ ਹੈ?
ਮੈਂ ਕਿਹਾ
ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ,
ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ
ਕਿੱਥੇ?
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ
ਕਿ
ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾ
ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ
ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੁਟੀਆਂ
ਬਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ,
ਤੇ ਉਹਨਾਂ
ਲਕੀਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਤੇਨੂੰ
ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ
ਘਰ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ

ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗਾ।
ਸਤਵੀਰ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਏ ਭਾਗ-ਤੀਜਾ

ਦਿਖਾਵਾ

ਕਾਲੇ ਅੱਖਰ, ਨਿਚੋੜ ਨਾ ਕੋਈ,
ਉਝ ਲੱਗਦੇ ਵਾਂਗ ਉਹ ਪਰਬਤ ਨੇ।
ਖਾਲੀ ਡੋਲ ਖੜਕਣ,
ਅੰਦਰੋਂ ਭਰੇ ਹੋਏ ਲਗਦੇ ਸ਼ਰਬਤ ਨੇ।
ਅੰਦਰੋਂ- ਅੰਦਰੀ ਸਾੜੇ ਸਾਂਭੇ,
ਉਝ ਭਲੇ ਉਹ ਮੰਗਦਾ ਸਰਬੱਤ ਦੇ।
ਮੌਲਾ ਦਾ ਨਿੰਦਕ ਹੈ ਉਹ,
ਉਝ ਗਿਆਨ ਵੰਡੇ ਉਹ ਹਰਜਸ ਦੇ।
ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੰਡ ਲੈ ਕੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ,
ਮੈਂ ਫਿਰ ਵੀ ਦੇਖੇ ਹੱਸਦੇ ਨੇ।
ਰੱਬ ਵਰਦਾ ਉਹਦੇ ਬਾਗਾਂ 'ਤੇ,
ਉਹ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਨੱਚਦੇ ਨੇ।
ਜਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਲਮ ਨਹੀਂ,
ਦੂਜੇ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਦੱਸਦੇ ਨੇ।
ਦੁੱਧ ਦੇ ਧੋਤੇ ਹੋਏ 'ਝਿੰਜਰਾ'
ਉਸ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਦਰ ਜੱਚਦੇ ਨੇ।

ਖੁਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਝਿੰਜਰ

ਬੀ.ਏ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ

ਪਹਿਚਾਣ

ਮੈਂ ਖੁਦ ਦੀ ਕੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੱਸਾਂ, ਮੈਂ ਖੁਦ
ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਦੱਸਾਂ?

ਮੇਰੇ ਤੇ ਹੱਸਦੇ ਲੋਕੀਂ ਵੇ, ਨਾ ਰੋਕੇ ਮੈਂ
 ਸ਼ਰੇਆਮ ਦੱਸਾ।
 ਮੇਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੇੜੇ ਆ, ਪਰ
 ਰਸਤਾ ਲੰਮਾ ਚੌੜਾ ਵੇ,
 ਮੈਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਲੋਕਾਂ
 ਵੇਖਿਆ ਕੌੜਾ ਕੌੜਾ ਵੇ।
 ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਕੇ, ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੇ
 ਸੁਪਨੇ ਵੇ,
 ਜਦ ਸੁਪਨੇ ਮੇਰੇ ਪੂਰੇ ਹੋਏ, ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸਿਰ
 ਝੁਕਨੇ ਵੇ।
 ਮੈਂ ਲੱਖਾਂ ਠੇਕਰਾਂ ਖਾਧੀਆਂ, ਨਾ ਗ਼ਲਤ ਪਲਾਂ
 ਕਦੇ ਫੜੀਆਂ ਵੇ,
 ਮੈਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ
 ਕਰਾਂ ਅੜੀਆਂ ਵੇ।
 ਇੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਬਣੀ ਸੀ ਮੇਰੀ ਵੇ, ਮੈਂ ਕਾਲੀ
 ਕਰਤੀ ਡਾਇਰੀ ਵੇ,
 ਮੈਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦਾ ਸੀ ਹੱਲ ਲੱਭਿਆ, ਤੇ
 ਵਕਤ ਨਾ ਪਾਈ ਫੇਰੀ ਵੇ।
 ਫਿਰ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਆਇਆਂ,
 ਸਮੁੰਦਰ ਨੇ ਸੀ ਮੱਥਾ ਲਾਇਆ,
 ਬੜੀ ਕਹਾਣੀ ਐਂਖੀ ਤੇਰੀ ਗੱਲਾਂ ਤੇਰੀਆਂ
 ਸਮਝ ਨਾ ਪਾਇਆ।
 ਨਾ ਮੇਰਾ ਮੇਰੀ ਸੀ ਹੋਰ ਕੋਈ, ਬਸ ਰੱਬ ਦਾ
 ਸਾਥ ਹੀ ਮੰਗਿਆ ਵੇ,
 ਹੁਣ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹਾਸਲ ਕਰਲੀ ਮੈਂ, ਲੱਖਾਂ ਹੀ
 ਪੀੜਾ ਲੰਘਿਆਂ ਵੇ,
 ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਬਦਲ ਲਈ, ਜਿੰਦਗੀ
 ਨੂੰ ਜਿਉਣਾ ਸਿਖ ਲਿਆ

ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੰਚੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ
 ਪਹਿਚਾਣ ਨੂੰ ਲਿਖ ਲਿਆ ਵੇ।

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
 ਬੀ.ਏ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ

ਢਾਈ ਇੰਚ ਦੀ ਸਰਿੰਜ

ਬਾਪੂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਏ, ਮਰਦਾ
 ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ ਮੇਰਾ ਕਿਹੜਾ ਨਸ਼ਾ
 ਕਰਦਾ
 ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਉੱਤੇ ਉਹੀ ਇੱਕ ਆਸ
 ਸੀ
 ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਬਣਨਾ ਕੁਝ ਖਾਸ
 ਸੀ।
 ਬਾਪੂ ਵਿਚਾਰਾ ਤੰਗ ਹੋ ਕੇ ਫੀਸਾਂ ਮਸਾਂ ਏ
 ਭਰਦਾ
 ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ ਮੇਰਾ
 ਕਿਹੜਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰਦਾ।
 ਚੰਦਰੇ ਇਹ ਚਿੱਟੇ ਨੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਘਰ ਪੁੱਤ
 ਤਾ,
 ਢਾਈ ਇੰਚ ਦੀ ਸਰਿੰਜ ਨੇ ਪੁੱਤ ਹਾਲੇ-
 ਬੇਹਾਲ ਕਰਕੇ ਸੁੱਟਤਾ।
 ਪੁੱਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਵੇਖ ਕੇ ਬਾਪੂ ਦੀਆਂ ਨਿਕਲ
 ਗਈਆਂ ਹਿੰਝਾਂ ਜੀ,
 ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਖਾ ਗਈਆਂ
 ਢਾਈ ਇੰਚ ਦੀਆਂ ਸਰਿੰਜਾਂ ਜੀ।

ਜਸ਼ਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
 ਬੀ.ਏ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ

ਅਨੋਖਾ ਰਿਸ਼ਤਾ

ਦੀਪਿਕਾ ਅੱਜ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਕਾਲਜ ਆਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸੀਸੇ ਵਿੱਚ ਨਿਹਾਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕਾ ਉਸ ਵੱਲ ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਗਾ ਕੇ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਅਤੇ ਗੱਲ ਆਈ-ਗਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਐਵੇਂ ਹੀ ਬੀਤ ਗਏ। ਦੀਪਿਕਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕਾ ਰੋਜ਼ ਉਸਨੂੰ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲ ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਗਾ ਕੇ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੇਖਦੀ ਤਾਂ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਮੁਸਕਰਾ ਦਿੰਦਾ। ਹੁਣ ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਲੜਕਾ ਉਸਨੂੰ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਉਹ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਜਿਧਰ ਦੀਪਿਕਾ ਨੇ ਜਾਣਾ ਉਸਨੇ ਵੀ ਉਧਰ ਜਾਣਾ। ਦੀਪਿਕਾ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਉਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਉਸ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੀਆਂ। ਕੋਈ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦਾ ਰਾਝਾ ਤੇ ਕੋਈ ਮਜ਼ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ।

ਦਿਨ ਬੀਤਦੇ ਗਏ। ਉਹ ਲੜਕਾ ਦੀਪਿਕਾ ਲਈ ਉਦੋਂ ਮੁਸੀਬਤ ਬਣ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੀਪਿਕਾ ਦੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ ਗਰਮੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਸਦਾ ਖੜ ਕੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦਾ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਸ ਦੀਪਿਕਾ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਦੀਪਿਕਾ ਆਉਂਦੀ ਬੱਸ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਾ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੱਕ ਉਸ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਹ। ਹੁਣ ਦੀਪਿਕਾ ਨੇ ਸੋਚ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂ ਉਹ ਮੇਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕਿਉਂ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ?

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾ ਵਾਂਗ ਦੀਪਿਕਾ ਕਾਲਜ ਗਈ। ਉਹ ਲੜਕਾ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੀਪਿਕਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੀਪਿਕਾ ਕਾਲਜ ਚਲੀ ਗਈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦੀਪਿਕਾ ਨੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸਦੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਥੱਪੜ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ? ਦੀਪਿਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦਾ ਰਾਝਾ, ਮਜ਼ਨੂੰ ਅਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ-ਕੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਲੀਜ਼ ਉਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਖੋਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ।

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਤੇਣ ਵੀ ਇਕ ਲਾਇਲਾਜ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਦੀ ਤੇਣ ਦੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਾਨਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਉਹ ਦੇ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ਨਸੀਬ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਦੀਪਿਕਾ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਤੇਣ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਜਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਰੱਖਤੀ ਕੱਢੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਨਾ ਮੇਰੀ ਤੇਣ ਮੇਰੇ ਰੱਖਤੀ ਬੰਨੇ। ਦੀਪਿਕਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜੇਰ ਦੀ ਗਲਵੱਕਤੀ ਪਾਈ

ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਰਲ-ਤਰਲ ਹੰਝੂ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਨੇਕਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਦੇਖਕੇ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ।

ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ

ਆਸਮਾਨ ਤੇ ਖੰਭ

ਮੈਂ ਹਰਜੇਤ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਜੇਤੀ ਕਹਿ ਕੇ ਪੁਕਾਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਬੜੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਜਿਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਬੜਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਿਹਾ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਬਚਪਨ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਤੇ 12 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਈ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਬਦਲਾਅ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਚ-ਮਿਚ ਗਈ ਸਕੂਲ ਨਾ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ- ਲਿਖਣਾ ਸਿੱਖ ਨਾ ਸਕੀ ਪਰ ਮੇਰੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਉੱਤੇ ਮੇਰਾ ਬੜਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬੜਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪਕੜ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਸਿੱਧ ਹੋਈ। ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣੇ, ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨਾ, ਲੇਖ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣਾ, ਕੁਇਜ਼ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਮ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਭਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਹਰਜੇਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਗਿਆਨ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਜੇਤੀ ਮੇਰੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਭ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੱਕ ਸਭ ਵਧੀਆ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਮੈਂ ਮੇਰੇ ਪੂਰੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਆਈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਮੇਰੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਰਾਹ ਹੀ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ ਕੀ ਮੈ ਪੀ. ਐਚ. ਡੀ ਦੀ ਡਾਕਟਰੇਟ ਪੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦੇਵਾਂਗੀ। ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਨਾ ਜੀਅ ਸਕਣ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਲਗਾਵ ਰਿਹਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬੱਚਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਤੇ ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਮੈਂ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣਨ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਚੰਗੀ ਰਹੀ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕਰਦੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਦਿਖ ਰਹੇ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਡਿਪਲੋਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਇੰਝ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹਾਂ, ਜੇ ਮੇਰੇ ਜੀਅ ਵਿਚ ਆਵੇਗਾ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਉਹ ਕਰਾਂਗੀ। ਪਰੰਤੂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਚਾਹੇ ਜੇ ਹੋ ਜਾਵੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਦਾਗ਼ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦੇਵਾਂਗੀ। ਪਰੰਤੂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਇਹ ਕੁੱਝ ਕਰਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਜੇਤੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਅਸਮਾਨ ਦਿਖਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਖੰਭ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਸੀ, ਮੈਂ

ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖ ਤਾਂ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਕਰਕੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਤੇ ਮੇਰਾ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਖੋਲਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਦੇ ਉਡਾਰੀ ਨਾ ਮਾਰ ਸਕੀ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਜਿੰਨਾ ਦਿਲ ਕਰ ਸਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਾਂ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਹਮਸਫਰ ਨੂੰ ਚੁਣ ਸਕਾਂ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾ ਸਕਾਂ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਪਰ ਸਮਾਜ ਮੇਰੀ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਲਤ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੈਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤੇਰਾ ਪਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਮੇਰੇ ਡਿਪਲੋਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਸੁਪਨੇ ਤੇੜ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰੰਤੂ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਮਝਣਗੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖੋ ਹੋ ਸਮਝਦਾਰ ਹੋ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿਓ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਸਕਾਂ ਪਰੰਤੂ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਮਨਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਸਮਾਜ ਕੀ ਕਹੇਗਾ, ਕੀ ਕਰ ਲਵੇਗੀ ਤੂੰ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਹੋਗੀ ਤਾਂ ਹੈ"। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀ ਉਹ ਆਖਰੀ ਉਮੀਦ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲੇਖ, ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣਾ ਜਾਂ ਸਟੇਜੀ ਡੁਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਖਿੱਚ ਨਾ ਰਹੀ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਪਰੰਤੂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਜੇਤੀ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਆਸ ਜਾਗੀ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਅੰਦਰ ਇਕ ਹੋਰ ਜਾਨ ਹੈ, ਮੈਂ ਮਾਂ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚ ਲਿਆ ਸੀ ਜੇ ਸੁਪਨੇ ਮੈਂ ਨਾ ਪੂਰੇ ਕਰ ਸਕੀ, ਉਹ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਕਰੇਗੀ ਫਿਰ ਚਾਹੇ ਉਹ ਜੇ ਵੀ ਬਣਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਬਣਾਵਾਂਗੀ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਰਹੀ ਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਮੇਰੀ ਔਲਾਦ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਰਹੀ, ਤੇ ਮੈਂ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਨਾਮ 'ਹਮਨੂਰ' ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਨੂਰ ਬੁਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬੜਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੁੜੀ ਨਾਮ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਸਾਡੇ ਮੱਥੇ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸਹੁਰੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਹ ਦੱਸਦਿਆਂ ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਕੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਮਨੂਰ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਿਆਰ ਮਿਲਿਆ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਨੂਰ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਸਲ ਨੂਰ ਤੇ ਮਕਸਦ ਸੀ।

ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਨੂਰ ਨੂੰ ਬੜੇ ਲਾਡ ਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪਾਲਿਆ ਪੋਸਿਆ ਤੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਸੀ ਮੇਰੀ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਜੇਤੀ ਦਾ ਹੀ ਦੂਸਰਾ ਰੂਪ ਸੀ। ਉਹ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਵਰਗੀ ਆਲ ਰਾਊਂਡਰ ਰਹੀ ਤੇ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਉੱਪਰ ਬਿਲਕੁਲ ਮੇਰੇ ਵਰਗੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਕੜ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵੇਖੇ ਸੁਪਨੇ ਤੱਕ ਲਿਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸੁਪਨਾ ਮੈਂ ਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕੀ, ਉਹ ਮੇਰੀ ਨੂਰ ਕਰੇਗੀ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਕਤ ਸਿਰਫ ਅੱਗੇ ਲੰਘਿਆ ਹੈ, ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਮਾਜ ਨੇ ਮੇਰੀ ਨੂਰ ਦੇ

ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਉਡਾਣ ਨੂੰ ਖੰਭ ਕੱਟ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਮੇਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮੈਂ ਵੀ ਕੇਵਲ ਮੇਰੀ ਨੂਰ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਦਿਖਾ ਹੀ ਸਕੀ ਕਿ ਉੱਡਣ ਲਈ ਖੰਭ ਨਾ ਦੇ ਸਕੀ। ਇਸ ਸਮਾਜ ਨੇ ਮੇਰੀ ਤੇ ਮੇਰੀ ਨੂਰ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਖੋਹ ਕੇ ਜੇ ਸਾਡੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, ਆਖਿਰ ਉਹ ਕਦੇ ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਹਿਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਵਕਤ ਤੇ ਸਮਾਜ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ ਔਰਤ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਤੇ ਨੂਰ ਵਰਗੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂਰ ਤੇ ਜੇਤੀ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਖੰਭ ਕੱਟ ਕੇ ਜੀਅ ਰਹੀਆਂ ਹਨ

ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ

ਫਿਰਦੌਸੀ

ਬੀ ਏ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ

ਦੁਮੇਲ

(2021-22)

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਗ

ਸੰਪਾਦਕ

ਡਾ. ਗੁਰਜਸਜੀਤ ਕੌਰ
ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ

ਰਾਜ ਕੌਰ
ਐਮ. ਏ. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ, ਬੁਢਲਾਡਾ

Index

Editorial

Gurjasjeet Kaur

Student Editorial

Raj Kaur

- Practice Makes Us Perfect
- Internet - ABoon or ABane
- Life Be Thankful ForIt
- Motivational Thoughts
- Time Management Tips to Reduce Stress and Improve Productivity
- Let's Have a Chit-Chat on Mental Health!
- Ten Interesting Facts about Computers
- Funny Facts about Technology
- Article on Big Data Anjali Tips to Crack Entrance in First Attempt
- Article on Computer and Modern Education
- Respect Women in Society
- Save the trees
- Mom
- I Want to Fly
- A Poem for Mom
- Finding You....

Jyoti Devi
Sukhdeep Singh
Umika
Jaspreet Kaur

Sukhdeep Singh
Vansh Thakral
Mandeep Kaur
Gursewak Singh

Sukhvir Singh
Poonam
Ramandeep Kaur
Gagandeep Kaur
Manpreet Kaur
Monika
Rashandeep Kaur
Harpreet Kaur

Editorial

Success and accomplishments are not limited to those who are lucky. They are available to anyone who chooses to be disciplined, focused, persistent, committed, positive and enthusiastic as there is no secret and shortcut of success. In this globalized era, if we do not change ourselves we cannot face the situations in a better way. All of us must have a time bound schedule to achieve the goals of life. In the competitive environment, it is necessary for all of us to establish common ground to come together to share ideas, to raise issues and to find solutions. The college Magazine 'Dumel' is one such an endeavour aimed at providing an opportunity to the young writers of our beloved institute to share experiences, to express opinions and to connect with one another.

I thank all the young writers for their contribution and keen interest in bringing out this magazine in reality. I sincerely hope that you all will feel exalted after reading as we did putting it all together.

Dr. Gurjasjeet Kaur
Asstt. Prof. in English

Positive Outlook Towards Life is Must

This journey of life is full of ups and downs, appreciation and criticism, love and hatred, opportunities and disappointments. Life makes us face contrasting situations full of dilemmas. We never know what will happen next and that is the thrill of life. We must be positive even in the adverse situations of life in order to keep ourselves stable.

Every coin has two faces and in the same way every situation has two sides – a positive and a negative. It depends upon us what we want to see. Even the adverse situations of life have something positive in them. It just depends on our outlook.

Take a paper and draw a small dot on it. Now, what can you see on the paper? Just a small dot. Ponder upon it, you will find something more. Well, I know your answer will remain the same. Can't you see the empty white space left? Similar is the case with situations. We concentrate just on the negative part. Don't you think that there is a need to change our view?

Let me share an age-old example. Take a glass and fill it to the half. Now, do you think that glass is empty? Your view is negative. Do you think that glass is half full? Well now your view is positive.

Always remember that after every dark night a beautiful golden morning waits for us. If we think positive, we received positive. Change your outlook and make it so positive that you can find treasure in the shipwreck.

Raj Kaur

Practice Makes Us Perfect

Practise means constant views of ones' intellectual and aesthetic powers. Perfect means 'ideal' 'complete' and 'excellent'. Proper planning and practice promote perfect performance. Practice depends on training and it means repeating an activity. Constant practice also sharpens talent.

One has to follow certain qualities to be perfect. These are hard work, strong will power, faith, positive approach, self-confidence and dedication. The quality that prepares one for all other qualities is practice. One should not stop practising and be satisfied until one achieves perfection.

Perfection is necessity in every sphere of life. But one can practise repeatedly to lessen the deficiencies. One may face difficulties during the course of practice. Practice not only brings perfection but also helps in building character.

Perfection makes us survive the test of time. There is no end to practising while learning fine arts, music, dance, painting etc. Writers put their imagination into words. Thus, it is practice that makes one perfect and can face every challenge in his or her life.

“Tomorrow’s success is today’s practice.” – Chris Bradford

Jyoti Devi

B. A. III

Internet - A Boon or A Bane

In today's fast paced life, everyone is running a race that never ends.... a race to cope with the fast-paced world and the people who dwell in it are so caught up that they hardly get any time to sit back and enjoy a cup of morning tea and read newspaper. To save this time, everyone turns up to the internet. Internet is the most versatile information provider that man has ever made. Today you need not even waste time to go out shopping. You can just sit back holding a cup of coffee and browse through a whole new range of merchandise, electronics, books and can even order food. All of it is just a click away. All recent news and burning topics are updated from time to time on the Internet. Ticket booking and payment of bills are its other uses.

It keeps you well connected to friends and family. But every good thing comes with a price to be paid which is often overlooked. The biggest problem lies in getting addicted to the internet. A lot of problems have been reported in recent time – the reason is internet. The question that arises again and again is that whether internet is a boon or a curse.

The answer lies in what ways the internet is used. It can create paradise if you used wisely or land someone in allsorts of troubles if you do not use properly.

Sukhdeep Singh

M. A. (Eng)

Life Be Thankful For It

- Love your life because you are living it. It doesn't matter what others think about it.
- Love your friends because they are always around to help you. What would have happened to your life if they weren't with you.
- Love your family because they care for you. Can you think of your future without your family living nearby you?
- Life is just a story that is recited by God, so whatever is happening is happening according to God. Be thankful to the God, who made all these luxuries for you, because without these people around you, our lives would have been doomed.

Umika

B. A. III

Roll No. 6085

Motivational Thoughts

- Achieving your goal is like trying to touch a star if you cannot touch, keep trying. If your hard work is true, one day the star will fall on earth for you.
- Never mind what others do. Do better than yourself. Try to video your own records everyday and pray to God for better tomorrow.
- Never try to beg for support from others. Stand alone and face the life as a race, then everyone will follow you.
- Changing the face can change nothing. . . But facing the change can change everything.
- You won't get anything unless you have vision to imagine It.
- Many of light's failures occur when people give up without realizing how close they are to success.
- When you can change the direction of wind adjust your sails.
- Do not lose hope when the sun goes down and the stars come out.
- Learn from a pair of walking legs, the foot that is forward has no pride and the foot which is behind has no shame. They both know their situation will change soon.

Jaspreet Kaur

B. A. III

Time Management Tips to Reduce Stress and Improve Productivity

Plan each day. Planning your day can help you accomplish more and feel more in control of your life. Make To Do List, putting the most important task at the top and keep a schedule of your daily activities to minimise conflicts and last-minute rushes.

Prioritize your tasks. It is time consuming but relatively unimportant tasks can consume a lot of your day. Prioritizing tasks will ensure that you spend your time and energy on those that are truly important to you.

Say no to nonessential tasks. Consider your goals and schedule before agreeing to take on additional work.

Delegate. Take a look at your To Do List and consider what you can pass on to someone else.

Practise the 10-minute rule. Work on a dreaded task for 10 minutes each day. Once you get started you may find you can finish it.

Evaluate how you are spending your time. Keep a diary of everything you do for three days to determine how you are spending your time. Look for time that can be used more wisely. For example, could you take a bus or train to work and use the commute to catch up on reading? If so, you could free up some time to exercise or spend with family or friends.

Limit distractions. Block out time on your calendar for big projects. During that time, close your door and turn off your phone, pager and email.

Get plenty of sleep, eat a healthy diet and exercise regularly. A healthy lifestyle can improve your focus and concentration, which will help improve your efficiency so that you can complete your work in less time.

Take a time management course. If your employer offers continuing education take a time management class. If your workplace doesn't have one, find out if a local community college, university or community education programme does.

Take a break when needed. Too much stress can derail your attempts at getting organised. When you need a break, take one. Take a walk. Do some quick stretches at your work station. Take a day off vacation to rest and re-energise.

Sukhdeep Singh

M. A. (Eng) II

Let's Have a Chit-Chat on Mental Health!

What comes to one's mind when we talk about taking care of our health? Balanced diet, exercising regularly, practicing yoga, all sorts of things related to one's physical health. That's the irony! People emphasize so much on physical health but not on what lies under it. We know what to do to maintain our physical health but so many years of education did not tell us the potentially catastrophic consequences of not taking care of our mental health.

In our society when a person breaks his arm, everybody throws overabundance of reactions, remedies and attention but when the same person comes with broken mind, nobody knows what to do as if that thing doesn't exist. That is pure ignorance which has created a world which does not understand mental health or anxiety or depression.

To talk about mental, No! I'm not a physiotherapist but just a normal person who also experiences the absurd fluctuations of thoughts and tries to tackle with it in a constructive way. Studies show that one out of three of us will experience some form of mental problem at one point in our lives. It is more important to break the stigma behind mental illness nowadays because there are remnants of those perfect images of perfect people in our culture that it can seem like the word is telling us that it's not okay to be anything but perfect. The truth is everybody has thoughts or feelings that can be hard to deal with. So why do we make it difficult for ourselves by judging others going through same challenges as we are?

It is harder to understand ones' mental health after all you cannot see thoughts, feelings, anxiety or depression. But do you must have to see the broken bone inside your colleague's arm to offer your support? Yes, it is more complicated, not as easy as to measure your blood pressure or your broken bone but most of all it is our fear of it that makes it so hard to talk about. According to my perspective, there are three things that we could do to help ourselves and others.

First is to understand that mental health is more than mental illness, depression or therapy. It is as simple as thinking about questions "how do you talk to yourself? Like a good friend or like your worst enemy." If not, feed yourself with good thoughts and take care of yourself.

Second is to understand that our mind works different than others, so does our problems. Don't worry if your problems are different than others.

Third is that it is ok to talk, share and ask for help if needed from a friend or professionals. There is growth in your emotional pain but only if it is brought out into the open. By being honest and open about it, we will automatically have an offer on those around you. It is ok not to have answer to every question. It is ok not to feel ok every time.

And by doing so, may be one day we will not have to talk about mental health and physical health separately but just health. In that way, we empower our health, be kinder, empathetic, and compassionate to ourselves and others. **As not until we are lost, do we begin to understand ourselves!**

Vansh Thakral

M.Sc, Chemistry (1st year)

Ten Interesting Facts about Computers

Computers have changed our lives in unimaginable ways. They have made our lives so much easier. Here are 10 scintillating facts about computers:

1. The first electronic computer ENIAC weighed more than 27 tons and took up 1800 square feet.
2. TYPEWRITER is the longest word that you can write using the letters only on one row of the keyboard of your computer.
3. Doug Engelbart invented the first computer mouse in around 1964 which was made of wood.
4. There are more than 5000 new computer viruses released every month.
5. If there was a computer as powerful as the human brain, it would be able to do 38 thousand trillion operations per second and hold more than 3580 terabytes of memory.
6. The password for the computer controls of nuclear tipped missiles of the U.S was 00000000 for eight years.
7. HP, Microsoft and Apple have one very interesting thing in common – they were all started in a garage.
8. The first 1GB hard disk drive was announced in 1980 which weighed about 550 pounds, and had a price tag of \$40, 000.
9. The original name of windows was Interface Manager.

10. The first microprocessor created by Intel was the 4004. It was designed for a calculator, and in that time nobody imagined where it would lead.

Mandeep Kaur
BCA-3rd

Funny Facts about Technology

Domain Names

Domain Names were FREE prior to 1995, the US National Science Foundation granted permission for companies to charge for a registration for the first time in that year. Think domain names are how much expensive? Well, they started out at \$100 for two years, that's approximately \$180 today accounting for inflation.

Pigeons

A test using pigeons carried out in rural England in 2010 proved pigeons were faster in sending data than the internet. Where it took 90 minutes to download a 4 GB file through a router, a pigeon carrying a 4GB USB stick containing the same file, setting off from the same location as the server... took 60 minutes to receive and upload to the same speed computer, proving the internet speed was 30 minutes slower.

Google

Google was originally to be named Googol which is a number; 10 to the power of 100. But due to a spelling error the name Google was registered, however the founders preferred the name and obviously stuck with it.

Apple

If you are a smoker and use Apple products, then you quite likely avoid your Apple warranties. Yes you really should read the fine print, many customers who have returned their new computers and laptops to the manufacturer for a repair under warranty have been left speechless when told they have been in breach of their warranty and they would have to pay for the repair because they had been smoking while using the device.

Technology degrees

Most technology degrees are outdated long before the students graduate. The information surrounding technology doubles pretty much every two years, so by the time someone starts their degree until they finish, they could well be up to 6 years behind in their understanding.

Reading

We spend more time reading from a screen than we do from a book or newspaper, and I'm not saying that because we spend more time on a computer and mobile devices. No, in fact on average it takes us 10% longer to read exactly the same content on a screen than on paper, generally due to less distractions.

Video games

Think you spend too long in front of a computer? Well the average 21 year old would have already spent at least 5,000 hours, or over 208 days just playing video games.

Precious metals

Hundreds of millions of pounds worth of precious metals such as gold and silver are thrown into landfill each and every year, predominantly contained in the smartphones and devices we no longer use. Sadly even when taken to a recycling centre, if it is too difficult and therefore not cost effective to recycle it will end up in landfill.

USB devices

Are you doing it wrong? Survey suggests 86% of us are! Come on, own up, how many of you keep trying to plug in your USB devices upside down? Yeah, I thought as much.

Alexa

Every conversation you have with yours or your friends Amazon Alexa is stored in the cloud for life. Frightening thought, especially when friends or family are forced into a contract with Amazon they hadn't read, agreed to or were likely ever made aware of.

Fastest internet

The fastest internet in the world is 17,800 times faster than the current standard high speed internet connection, and according to its UK and Japanese based developers it could download the entire Netflix library in 1 second! The best internet speeds are currently between 500 to 1000+ Mbps whereas this technology transfers data at a world breaking 178 terabits per second.

Viruses

Between 300k to 400k malware and viruses are found each and every day with upto 90% of emails containing some form of virus.

Emails:

We all get bombarded with emails, and not all are necessarily scams, much of the dodgy spam is filtered out to the junk/spam folders with the odd phishing email slipping through the net, the vast majority of what we then call spam is usually people or companies trying to sell us stuff which we're obviously not interested in. However even with that in mind, it still surprises me that for every approximately 12 million emails sent only 1 receives a reply

Garages

Apple, Amazon, Google and Microsoft all started out on a shoestring budget out of garages.

Gursewak Singh
B.VOC SD 2nd

Article on Big Data

Big data is a collection of massive and complex data sets and data volume that include the huge quantities of data, data management capabilities, social media analytics and real-time data. Big data analytics is the process of examining large amounts of data. There exist large amounts of heterogeneous digital data. Big data is about data volume and large data sets measured in terms of terabytes or petabytes. This phenomenon is called Bigdata. After examining of Bigdata, the data has been launched as Big Data analytics. In this paper, presenting the 5Vs characteristics of big data and the technique and technology used to handle big data.

The challenges include capturing, analysis, storage, searching, sharing, visualization, transferring and privacy violations. It can neither be worked upon by using traditional SQL queries nor can the relational database management system (RDBMS) be used for storage. Though, a wide variety of scalable database tools and techniques has evolved. Hadoop is an open source distributed data processing is one of the prominent and well known solutions. The NoSQL has a non-relational database with the likes of MongoDB from Apache.

Anjali
BCA 2ND

Tips to Crack Entrance in First Attempt

Tip 1. Planning, the first step to Winning

You need to plan your entrance exam preparation. The preparation can go haywire without planning it out. A thorough plan in place, you will have a clear idea about the syllabus to finish in a particular timeframe. This will assist you in cracking the entrance exams in the first attempt. To crack any competitive entrance exams, you first need to understand the pre-requisites for the examination and you should review the syllabus so that you can plan your study accordingly. Always refer to the previous years' questions papers of previous year exams.

Tip 2. What Are Your Strengths?

You might know what are your strengths and weaknesses. The knowledge about your flaws and strengths will help you in planning and preparation for the entrance examination. You may allow adequate time for the portions or subject that is difficult for you.

Nobody is perfect and each one has his or her weak areas. Recognizing one's capabilities is essential for clearing not only entrance exams but also winning in life.

Tip 3. Believe in Yourself

If you think you are a winner, you are. The optimistic attitude can play an important role in cracking entrance exams. You must believe in yourself and go ahead with that attitude. There are plenty of naysayers around. They may be repeating about failures and students known to them, who had failed in the past. Such statements should not diminish your spirits. Building confidence is important and it is a must skill to crack entrance exams easily.

Tip 4. Study Steadily

Study the books with the curriculum of entrance exams. Repeated reading of the books will cement the concept in your mind. This will be helpful whilst practising question papers and attending the final entrance exam.

You must study according to the plan prepared initially. You must continue until you have reached a rhythm. Then you will not feel the load of the subjects and flow in the rhythm.

Tip 5. Practice to Perfection

You need to keep on practicing previous year question papers, model question papers, and questions from the portions you have completed. The practising of question papers will give you a clear idea of the entrance examination.

Tip 6. Strategize the Exam

Most of the time, it may not be possible for you to attend all the questions. The target is to answer the attempted question correctly. Thereby, you can score high even though you haven't attended all the questions.

Tip 7. Read Quickly

A lot of time is wasted for reading the question and understanding the inner meaning. At the same time, it is not advisable to answer the question without reading it completely. Quick reading can be practiced. It is essential for comprehending the question during reading itself.

Tip 8. Fitness in All Aspects

You need to remain fit and balanced for performing well during entrance exams. A healthy body and psychologically balanced mind play an important role in every test of life. Keep all the negative thoughts away from you and maintain a healthy lifestyle.

Meditation, yoga, and physical exercises are good for remaining healthy in all aspects. This is also a prime tip for cracking entrance exam in the first attempt.

Sukhvir Singh
B.VOC SD 2nd

Article on Computer and Modern Education

With the dawn of the computer era, all aspects of the society have become influenced by technology including education. A large number of students use computer to work on. Even though it makes our work easier, it can turn out to be a huge distraction due to things like games, social networking sites etc.

I think computers are not really essential for modern education. What is important, is that we know our basics. If we have a strong foundation, we could be better off in the future. Even though in jobs today, we are largely dependent on technology, we can learn how to use computer later on in life or alongside any other work.

There are various subjects that can be taught using technology such as computer graphics, programming like C++, C, java etc. For drama, computer can be used as well to show videos of famous actors in the past. Subjects such as chemistry, biology, art and music are better taught without a computer because these are practical subjects.

Poonam
BCA 2ND

Respect Women in Society

Women are powerhouses and the crux of humanity. Starting from any chore at home to the various tasks of today's world, a woman is highly efficient and intuitive and do most tasks with great poise and grace. Woman has always been quietly strong. To respect a woman isn't too much to ask. Every woman- a mother, a sister, a wife, or any girl definitely deserves respect, comfort and care.

Respect women because:

"A woman brought you into this world, so you have no right to disrespect one." --Amaru Shakur

"Men and women have roles- their roles are different but their rights are equal." --HarriHolkeri

"Weak men dominate women." -Avijeet Das

"A man never so beautifully shows his own strength as when he respects a woman's softness."

- Douglas William
Jerold

"The measure of any society is how it treats women." Michelle Obama

"Respect for ourselves guides our morals; respect for others guides our manners." Laurence Sterne

"Men who love their mothers treat women wonderfully. They have enormous respect for women."

Ellen Barkin

"Real men treat women with the dignity and respect they deserve." Prince Harry

"No man succeeds without a 'good woman' behind him. Wife or mother, if it is both, he is twice blessed indeed."

Godfrey Winn

Ramandeep Kaur

M. A. (Eng) I

Save the trees

Save the trees! Save the trees!
They help us everywhere
By giving fruits and vegetable
Of our health they take care
It is only because of them
a comfortable life we live
during rain or sun
they give us shelter
so, saving our dear trees
Did not become our duty?
This can only help us
To maintain the nature's beauty.

Gagandeep Kaur

M. A. (Eng)

Mom

Thank you, mom,
For the love, support and care
Which in this world are quite rare?
For being my guardian and guide
On those sad days when I cried
I am proud of you because you never gave
up hope,
When the times were hard
You kept going forward through it all, yard
by yard
You never let others change who you are.
You have always shown me that you are my
star
You move through the unknown with
strength

No matter how far the length.

So, thank you mom, for all you have done!

Manpreet Kaur

B. A. III

I Want to Fly

When I look upwards in the sky
I see the clean blue sky with white puffy
clouds
I see the birds spreading their wings
Soaring great height with wind blowing
beneath them
I see the sun piercing my eyes with its bright
rays.
I wonder how the earth
Would seem to be from the up above.
I want to feel like a feather and move
With the wind and reach up to touch the
clouds.
As I look up at the sky, I realise my dream
and my dream is to fly.

Monika

B. A. III

A Poem for Mom

You are the sunlight in my day,
You are the moon I see far away you.
You are the tree I lean upon,
You are the one that makes troubles be gone.
You are the one who taught me life,
How not to fight, and what is right?
You are the words inside my song,
You are my love, my life, my mom.

You are the one who cares for me,
You are the eyes that help me see.
You are the one who knows me best,
When is time to have fun and time to rest?
You are the one who has helped me to
dream,
You hear my heart and you hear my
screams.
Afraid of life but looking for love,
I'm blessed for God sent you from above.
You are my friend, my heart, and my soul
You are the greatest friend I know.
You are the words inside my song,
You are my love, my life, my mom.
Rashandeep Kaur
M. A. (Eng) II

Finding You....

Confidence of hope
and longing cheers,
which was so hard to
gain from fear.
Sometimes I wonder
whether it's worth the
fight, which I have put
in all with my might.
Thoughts which rush
in my mind, some make me foolish
while some kind.
Too rust a soul is

worship, some give in
while some hold the grip.
Your eternity, your confidence,
Your decisions, your experience
Make You.
Your ultimate goal is to find you!
Harpreet Kaur
B.Com.(Hons)-1

ਦੁਮੇਲ
(2021-22)

ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਭਾਗ

ਸੰਪਾਦਕ

ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ
ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ
ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਭਾਗ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
ਐੱਮ. ਏ. ਇਤਿਹਾਸ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ, ਬੁਢਲਾਡਾ

ਤਤਕਰਾ

- ਸੰਪਾਦਕੀ
 - ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕੀ
 - ਕੁਦਰਤ
 - ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਲੇਖ
 - ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ
 - ਭੀਖ ਮੰਗਣਾ ਇਕ ਲਾਹਨਤ
 - ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਫ਼ਰਜ਼
 - ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
 - ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ
 - ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ “ਤਾਜ ਮਹਿਲ”
 - ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
- ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ
 - ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
 - ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ
 - ਕੁਲਜੀਤ ਕੌਰ
 - ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ
 - ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
 - ਸੁਖਵੀਰ ਕੌਰ
 - ਰੇਖਾ ਰਾਣੀ
 - ਰਘਵੀਰ ਸਿੰਘ
 - ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ
 - ਦਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੁਮੇਲ 2019 ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਹਾਰਦਿਕ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਾਲਜ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ, ਸੁਪਨਿਆਂ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁਪੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕਲਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਟੀਮ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਚੇਤ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸੌਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਟੀਚਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਮਾਰਗ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਟੀਮ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ

ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਮੁੱਖੀ, ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਭਾਗ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਬਾਗ ਦਾ ਮਾਲੀ ਨਿਤ ਨਵਾਂ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬੌਧਿਕਤਾ ਰੂਪੀ ਬਗੀਚੇ ਦੀਆਂ ਕਿਆਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਸੌਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਧੀਆ ਰਚਨਾਵਾਂ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਬਗੀਚੇ ਦੇ ਵੱਖਵੱਖ ਫੁੱਲ ਉਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਛੁਪੀਆਂ ਵੱਖੇ ਵੱਖ ਵੰਨਗੀ-ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸਭ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਜਿੰਨਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਫੁੱਲ ਉੱਗਦੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਲਮ - ਰੂਪੀ ਮਿੱਠੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਨਾਲ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਮਹਿਕਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ

ਐੱਮ ਇਤਿਹਾਸ .ਏ.

ਕੁਦਰਤ

ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੋਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਸਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਦੇਸਤ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਲਾਭ- ਕੁਦਰਤ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪੀਣ ਲਈ ਸੁੱਧ ਪਾਣੀ, ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁੱਧ ਹਵਾ, ਖਾਣ ਲਈ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਲ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਇਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਕਵੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਨੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਵੀ ਠੀਕ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫਾਇਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ- ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਹਰ ਦਿਨ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਭੁੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਅਨਮੋਲ ਹੈ। ਉਹ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਕਰਕੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਾਰਨ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ (Global warming) ਆਦਿ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਲਾਭ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ- ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸਾਨੂੰ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਇਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਫੈਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਣ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਚੀਜ਼ ਕੁਦਰਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਕੁਦਰਤ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਨਦੀਆਂ, ਝਰਨੇ, ਤਾਲਾਬ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਪਹਾੜ ਬਹੁਤ ਆਕਰਸ਼ਕ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੇਮਲ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਹਰਿਆਲੀ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਚਹਿਕਣਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

DALJIT KAUR

B.A.3RD

ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਲੇਖ

ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਲੇਖ | ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ: ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਸਰਬਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੰਦਰੁਸਤ ਮਨ ਦਾ ਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਿਮਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਬੇਚੈਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਬੇਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਸਰਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਖੇਡਾਂ ਕਸਰਤ ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ

ਖੇਡਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਫਿੱਟ ਅਤੇ ਚੁਸਤ-ਦਰੁਸਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਖੇਡਦੇ ਸਮੇਂ ਜੇ ਪਸੀਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਰੀਰ ਦੀ ਗੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਖੂਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਚਨ ਕਿਰਿਆ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡ ਕੇ ਸਵਰਗ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁੱਟ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਲੇਟ ਕੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਦੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮਨ-ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੇਡਣ ਨਾਲ ਮਨ, ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਸਰੀਰ, ਤਿੰਨਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾਲ ਤਾਕਤ, ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਚੇਤਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ ਉਦਾਰਤਾ, ਮਿਲਵਰਤਣ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਜਿੱਤ-ਹਾਰ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਸੁੱਖ-ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਰਹਿਣਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਸਭ ਦੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

KULJEET KAUR
B.A.3RD

ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਨਾਨੀ ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਪੰਜਾਬੀ (Essay on Mangal Pandey in Punjabi) ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਂਗੇ। ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਲੇਖ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ।

Mangal Pandey Essay: ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ (19 ਜੁਲਾਈ 1827 - 8 ਅਪਰੈਲ 1857) ਸੰਨ 1857 ਦੇ ਪ੍ਰਥਮ ਭਾਰਤੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਅਗਰ ਦੂਤ ਸਨ। ਇਹ ਸੰਗਰਾਮ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਲੜਿਆ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਆਗਾਜ ਹੋਇਆ।

ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ (Mangal Pandey) ਦਾ ਜਨਮ 19 ਜੁਲਾਈ 1827 ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਾਂਤ ਆਗਰਾ ਅਤੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਦੇ ਬਲੀਆ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿੱਤ ਨਾਗਵਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਅਰਥਾਤ 1857 ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ (Mangal Pandey) ਨਾਲ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਗਾਂ ਅਤੇ ਸੂਅਰ ਦੀ ਚਰਬੀ ਲੱਗੇ ਕਾਰਤੂਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਮਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਜਤਾਇਆ।

ਇਸ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮ ਸਵਰੂਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਖੋਹ ਲਈ ਜਾਣ ਅਤੇ ਵਰਦੀ ਉਤਾਰ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਜ਼ੀ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ। ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 29 ਮਾਰਚ ਸੰਨ 1857 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਈਫਲ ਖੋਹਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ਮੇਜਰ ਹਿਊਸਨ ਉੱਤੇ ਆਕਾਮਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਕਾਮਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੂਰਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਈਫਲ ਨਾਲ ਉਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੇਜਰ ਹਿਊਸਨ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਦੀ ਉਤਾਰਣ ਅਤੇ ਰਾਈਫਲ ਖੋਹਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਇਆ ਸੀ।

ਇਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਰੋਹੀ ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ “ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ” ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਕੇ 6 ਅਪਰੈਲ 1857 ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 18 ਅਪਰੈਲ 1857 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਿਰਣਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਆ ਕਿਤੇ ਵਿਕਰਾਲ ਰੂਪ ਨਾਂ ਲੈ ਲਵੇ, ਇਸ ਕੂਟ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਰਹਿਮ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨ ਪੂਰਵ ਹੀ 8 ਅਪਰੈਲ ਸੰਨ 1857 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ।

BHOLA SINGH

B.A.3RD

ਭੀਖ ਮੰਗਣਾ ਇਕ ਲਾਹਨਤ

ਮੰਗਣਾ : ਇਕ ਲਾਹਨਤ / Mangna – Ek Lahnat: ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਆਮ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਲਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੁਣ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਓ, ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ, ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਦੇ ਟੇਲੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ, ਚੌਕਾਂ ਅਤੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਭੀਖ ਮੰਗਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਇਹ ਰਵੱਈਆ ਕੰਮ ਲਈ ਕੋਹੜ ਵਾਂਗ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਲਾਚਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਭੀਖ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਧਰਮ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਉਨਾ ਦੀ ਆਦਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣਾ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਹ ਬੁੱਢੀਆਂ, ਬੇਸਹਾਰਾ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਪਾਲੀ ਹੋਈ ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।

ਮੰਗਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਰੋਗੀ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਕੇ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੰਗਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਬਾਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅਵੇਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਦੇ ਜਾਲ ਨੂੰ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

JASPREET KAUR
B.A.1ST

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਫਰਜ਼

ਸੰਜੀਦਗੀ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ, ਅੰਨ, ਧਨ, ਭੋਜਨ, ਆਸਰਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੌਮੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸੀ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣਗੇ। 'ਵਿਦਿਆਰਥੀ' ਦਾ ਕੰਮ 'ਗਿਆਨ' ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਗਿਆਨ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਐਸ.ਐਸ, ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ., ਸਕਾਊਟਸ ਆਦਿ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਨਾਗਰਿਕ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਕਟ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਕਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ - ਕਦੇ ਹੜ੍ਹ, ਕਦੇ ਸੈਕਾ, ਕਦੇ ਯੁੱਧ, ਕਦੇ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲੈ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਵੇਗਾ, ਉੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਹਿੱਤ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।

SUKHVEER KAUR
B.A.1ST

ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ

31 July ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਬਰਸੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੜ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਅਤੇ ਜਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਸਾਕੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਬੀਤਿਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਾਟ ਅਜਿਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ (Shaheed Udham Singh) ਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 26 ਦਸੰਬਰ 1899 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸੁਨਾਮ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ 1901 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪਿਤਾ 1907 ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਮੇਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣੀ ਪਈ। ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁਕਤਾ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਯਤੀਮਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਨਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਰੱਖੇ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ (Sardar Udhham Singh) ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਰਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਰੱਖ ਲਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ (Shaheed Udhham Singh) ਨੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਵਾ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦਾ ਦੇਸਤ ਸੀ, ਦੇਵਾਂ ਦੀ ਲਾਹੌਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ (Shaheed Udhham Singh) ਸਿੰਘ ਭਾਵੇਂ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਪਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਯਤੀਮਖਾਨੇ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 1917 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨਾਥ ਹੋ ਗਿਆ। 1919 ਵਿਚ ਉਹ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦਾ ਸਾਕਾ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ 1919 ਨੂੰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਉਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇਨਾਮੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਸਨੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਬਣ ਗਿਆ।

ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੰਡਨ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1927 ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਉਹ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲੱਭਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 1934 ਵਿਚ ਲੰਡਨ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ 9, ਐਲਡਰ ਸਟਰੀਟ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਰੋਡ ਵਿਖੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਉੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਿਵਾਲਵਰ ਵੀ ਖਰੀਦਿਆ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ।

ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 1940 ਵਿੱਚ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੇ ਸਾਕੇ ਤੋਂ 21 ਸਾਲ ਬਾਅਦ 13 ਮਾਰਚ 1940 ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਦੇ ਕੈਕਸਟਨ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਰਾਇਲ ਸੈਂਟਰਲ ਏਸ਼ੀਅਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਜਿੱਥੇ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਵੀ ਆਇਆ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦਿਨ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਰਿਵਾਲਵਰ ਇੱਕ ਮੋਟੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਵਾਲਵਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਟਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਛੁਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੰਧ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮਾਈਕਲ ਨੂੰ ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਥੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਡਾਇਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉੱਥੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਪਾਪ ਹੈ। 4 ਜੂਨ 1940 ਨੂੰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 31 ਜੁਲਾਈ 1940 ਨੂੰ ਪੈਂਟਨਵਿਲੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਅਮਰ ਹੋ ਗਿਆ। 1974 ਵਿੱਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲ ਹੈ।

REKHA RANI
M.A.1ST

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਪੁਸਤਕ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਿੰਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਅਦੁੱਤੀ ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਟੋਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਇਤਿਹਾਸ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਹਨ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵਸਾਫ਼ਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦੇਸਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ :

ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ਮਰ੍ਹਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦੇਸਤ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀ ਵਾਂਗ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਾਡੇ ਆਮ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਡੀ ਆਦਰਸ਼ ਸਹਿਯੋਗੀ ਅਤੇ ਕੋਚ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਚੰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਿਆ ਕੇ ਬਿਹਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਆਪਣੇ ਖਾਲੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਾਡੀ ਸੂਝ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ: ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਜੀਵਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਸਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ

ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸਤੀ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਆਦਰਸ਼ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਕਾਗਰਤਾ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹਨਾ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਬਾਰੇ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਹਕੀਕਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਭਿਅਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਪਛਾਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮਹਾਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ: ਕੀ ਈਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਰਹੇ ਹਨ-?

ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੈੱਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਕੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਾਂਗ ਡਿਜੀਟਲ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੈਲਫੋਨ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰਜਿੰਗ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਆਨੰਦ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ: ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨਾ ਕਿਉਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ?

ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਅਸਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਫਿਲਮ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 2-3 ਘੰਟੇ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖਣ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪਾਤਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਕਹਾਣੀ ਦੇਖਣ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਦਿਲਚਸਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਦਿਮਾਗ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਂਗ ਸਰਗਰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਕੰਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਇੰਨੇ ਉਲਝ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

RAGVIR SINGH
M.A.1ST

ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ “ਤਾਜ ਮਹਲ”

ਕਿਸੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰਾਖਦੀ ਹੈ। ਜਿਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਥੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖ ਕੇ ਸਦਾ ਲਈ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਨਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਣਾ

ਸਾਡੀ ਜਮਾਤ ਦਾ ਕਿਸੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਤਾਜ ਮਹਲ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀਆਂ ਗਲਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਡਾ ਮਨ ਉਥੇ ਜਾਂ ਡਾਹੜੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਡਾ 4 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਤਾਜ-ਮਹਲ ਜਾਣਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੋ ਗਿਆ।
ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ-

ਨਿਸ਼ਚਤ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਬਚੇ ਆਪਣਾ - ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਕੂਲ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸਾਡੇ ਡਰਾਈਵਰ ਅੰਕਲ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਪਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਗੱਡੀ ਦੀਆਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰਵਾ ਲਈ ਸੀ। ਜਿਦਾਂ ਹੀ ਗੱਡੀ ਉਥੇ ਆਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਬਹਿ ਗਏ। ਇਕਦਮ ਹੀ ਗੱਡੀ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗੱਡੀ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਆਨੰਦ ਲਿੱਤਾ।

ਸਾਡੀ ਗੱਡੀ ਆਗਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਾਤ ਦੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਰੁਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋ ਗਏ। ਸਵੇਰੇ ਉਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਨਾਹ-ਧੋਹ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਸ ਵਾਲੇ ਢਾਬੇ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਥੇ ਦਾ ਸਵਾਦ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਗਰੇ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਘੁੰਮਣ ਲਈ ਨਿਕਲ ਪਏ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਾਜ ਮਹਲ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਅਲੱਗ ਹੀ ਮਜ਼ਾ ਹੈ।

ਬਾਗ਼ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼

ਚਿੱਟੇ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੇ ਬਣੇ ਤਾਜ ਮਹਲ ਦੇ ਆਲੇ ਦਵਾਲੇ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਬਾਗ਼ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਗ਼ ਦੀ ਨਰਮ ਅਤੇ ਮਖਮਲੀ ਘਾਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਚਾਰੀਂ ਤਰਫ ਪੰਜਾਹ-ਪੰਜਾਹ ਫੁੱਟ ਦੇ ਲੰਮੇ ਮੀਨਾਰ ਖੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਤਾਜ ਮਹਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਇਸ ਸੁੰਦਰ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੇ ਤਾਜ ਮਹਲ ਨੂੰ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਬੇਗ਼ਮ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਮੱਹਲ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਖੂਬਸੂਰਤ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵੀ ਖ਼ਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਲਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੀਹ ਹਾਜ਼ਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਮਹਿਨਤ ਕਰਕੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਕਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਈ ਕਰੇੜਾਂ ਦਾ ਖਰਚ ਆਇਆ ਸੀ।

ਘਰ ਵਾਪਸੀ

ਤਾਜ ਮਹਲ ਘੁੰਮਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਰਤ ਨੂੰ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸੇ ਗਏ। ਸਵੇਰੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਤਿਆਰ ਹੋਕੇ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਫਤਿਹਪੁਰ ਸਿਕਰੀ ਦੇਖਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸਫ਼ਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਗਏ। ਇਹ ਤਾਜ ਮਹਲ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਇਕ ਕਦੇ ਨਾ ਭੁਲਣ ਵਾਲੀ ਯਾਤਰਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਲਾਜਵਾਬ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾਂਗੀ।

SATNAM SINGH

M.A.2ND

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਭੂਮਿਕਾ : ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਜ ਅਸਲੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਸਿੱ/ ਰਾਜ ਦਾ ਬਾਨੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਉੱਚੇ-ਉੱਚੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਨ।

ਜਨਮ ਅਤੇ ਬਚਪਨ : ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 2 ਨਵੰਬਰ, 1780 ਈ. ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਵਿਚ ਸੁਕਰਚੱਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪ ਦੇ ਸੀਤਲਾ ਮਾਤਾ ਨਿਕਲ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਆਪ ਦੀ ਇਕ ਅੱਖ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਮਾਤਾ ਦੇ ਦਾਗਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਜਲਾਲ ਭੁੱਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦਾ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਪ ਵਿੱਦਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਭਾਵੇਂ ਆਪ ਬਿਲਕੁਲ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਨ ਪਰ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਮਿਸਲ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਬਣਨਾ – ਹਾਲੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਆਪ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸਲ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਭਾਰ ਆਪ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਆਣ ਪਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੇਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪ ਸੁਕਰਚੱਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਬਣ ਗਏ।

ਵਿਆਹ – ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਆਹ ਛੇਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕਨ੍ਹੌਈਆ ਮਿਸਲ ਦੀ ਸਰਦਾਰਨੀ ਸਦਾ ਕੌਰ ਦੀ ਸਪੁਤਰੀ ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਦਾ ਕੌਰ ਨੇ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਆਪ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

ਰਾਜ ਪਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ: – ਹੁਣ ਕਨੂੰਈਆ ਮਿਸਲ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਰ, ਘੋੜ-ਸਵਾਰੀ ਤੇ ਸਸਤਰ ਵਿੱਦਿਆ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ। ਚੁਸਤੀ, ਫੁਰਤੀ, ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਸਿਆਣਪ ਆਪ ਵਿਚ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਇਕ ਝੰਡੇ ਥੱਲੇ ਲਿਆਂਦਾ। ਆਪ ਨੇ ਲਾਹੌਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਕਸੂਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਤੇ “ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ” ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ।

ਹਰਿ ਸਿੰਘ ਨਲੂਏ ਦਾ ਸਾਥ: ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਜਰਨੈਲ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਬਹਾਦਰ ਜਰਨੈਲ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪਠਾਣਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਏਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਸੀ ਕਿ ਪਠਾਣੀਆਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, “ਚੁੱਪ ਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਲੂਆ ਆ ਜਾਏਗਾ।” ਨਲੂਏ ਦੀ ਜਰਨੈਲੀ ਹੇਠ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ ਤੇ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ !

ਧਾਰਮਿਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ: ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਰੇਕ ਧਰਮ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਸਿੱਕਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ‘ਤੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਪੱਤਰਾ ਚੜ੍ਹਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ।

ਲੋਕ ਸੇਵਕ – ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਅਖਵਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੇਵਕ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਪੁੱਛਣ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੈਣ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨਾਜ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਜਨਤਾ ਲਈ ਮੁਫਤ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਟੈਕਸ ਤੇ ਮਾਲੀਏ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਬੱਕਰੀ ਇੱਕੋ ਘਾਟ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਸਨ। ਭਾਵ ਕੋਈ ਤਕੜਾ ਕਿਸੇ ਮਾੜੇ ਨੂੰ ਨਜਾਇਜ਼ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਰੜੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ: – ਖ਼ਾਲਸਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜੋਬਨ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਸੂਰਮਾ 27 ਜੂਨ, 1839 ਈ. ਨੂੰ ਲਕਵੇ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿਛੋਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਧਰੂ-ਤਾਰੇ ਵਾਂਗ ਚਮਕਦਾ ਰਹੇਗਾ।

DAMANDEEP SINGH
M.A.2ND

ਦੁਮੇਲ

(2021-22)

ਹਿੰਦੀ ਭਾਗ

ਸੰਪਾਦਕ

ਡਾ. ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ
ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ

ਐੱਮ. ਏ. ਹਿੰਦੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ, ਬੁਢਲਾਡਾ

संपादकीय

- जरा ऐसे करके तो देखो
 - इंसान की खूबियाँ
 - जिन्दगी में चलते रहो
 - इंसान की असली मंजिल
 - समय की कीमत
 - औरत की आवाज़
 - पहेलियाँ
 - कलयुग
 - इम्तिहान
 - कभी-कभी
 - स्त्री
 - बदलता जमाना
 - तेरी पाजेब का घुघँरु
 - दीवारों से धूल की तरह
 - बूढ़ी माँ
 - औरत
- गुरजीत कौर
रखवीर कौर
सुनीता रानी
रमनदीप कौर
मनदीप कौर
अमनदीप कौर
जसप्रीत कौर
जसदीप सिंह
मनप्रीत कौर
मनप्रीत कौर
भवेता
अनीता रानी
बूटा सिंह
बूटा सिंह
जसप्रीत कौर,
अमनदीप कौर

संपादकीय

तू जिन्दा है तो जिन्दगी की जीत में यकीन कर
अगर कहीं है स्वर्ग तो उतार ला ज़मीन पर!

हृदय की मुक्ति की साधना के लिए मनुश्य की वाणी जो भाब्द विधान करती आई है उसे काव्य कहा जाता है। कॉलेज पत्रिका कॉलेज जीवन का एक आईना होती है। महाविद्यालय की पत्रिका में विद्यार्थियों की प्रतिभा और उनकी काबलियत महत्व रखती है। विद्यार्थियों ने अपनी रचनाएँ पाठकों के सामने रूचिकर, मनोरंजक, तथ्यपूर्ण एवं ज्ञानवर्धक बनाकर पे" ा की हैं। एक कु" ाल लेखक की यह पहचान होती है कि वह अपने स्वतंत्र चिंतन के द्वारा निर्भीकतापूर्वक अपने विचार पे" ा करता है, ठीक इसी प्रकार महाविद्यालय के छात्र-छात्राओं ने अपनी दूरदृष्टि, स्पष्टवादिता और रचनात्मक लेखन क्षमता के द्वारा 'दुमेल' पत्रिका में योगदान देने का भरसक प्रयास किया है।

महाविद्यालय की पत्रिका के माध्यम से छात्र-छात्राओं को अपनी रचनात्मक भाक्ति दिखाने का मौका मिलता है। यह पत्रिका कई उपयोगी उद्दे" यों को पूरा करती है। इससे उनकी सृजनात्मक प्रतिभा तो उभरती ही है, इसके साथ-साथ उनके बौद्धिक कौ" ाल को सुधारने में भी मदद मिलती है। महाविद्यालय की पत्रिका के माध्यम से आगामी विद्यार्थियों को भी अपने साथियों के अनुभव से प्रेरित होने का अवसर मिलता है।

गुरजीत कौर

हिन्दी विभाग

गुरु नानक कालज, बुढलाडा

जरा ऐसे करके तो देखो

भगवान! आप जरा कालेज में पढ़कर तो देखो,
कालेज में कुछ घंटे बिता कर तो देखो।
हुक्म देते रहे आप संसार को सदा ही,

एक बार अध्यायक का हुक्म मान कर तो देखो।
सुनते हों सदा ही भक्तों के भजन,

एक बार अध्यायक के भाषण सुनकर तो देखो।
हिन्दी काव्य की रेल दिमाग की पटरी पर बैठा
कर तो देखो,

रात में भाषा विज्ञान की पढ़ाई करके तो देखो,
साहित्य से तालमेल बिठा कर तो देखो,
मोमबती के नीचे हिन्दी साहित्य याद करके तो
देखो।

देते रहे आप लोगों को कुछ न कुछ
एक बार कालेज में नम्बर लेकर तो देखो।
क्यों हम एम. ए. के भक्तों को याद आते हों
हमेशा?

जानने के लिए गुरु नानक कालेज आकर तो
देखो।

रखवीर कौर
एम. ए. द्वितीय

इंसान की खूबियाँ

वाह रे इंसान तुम्हारी खूबियाँ
अपने के पास रहकर भी
दिलों में दूरिया।
अन्धेरे में रोशनी ढूढना सीख ले
कोई राह दिखाये तो उस पर चलना सीख ले।
परवाह न कर अंजाम की
यह किसको है खबर
खत्म होगी जिन्दगी या
जलती रहेगी रात भर।
न जाने आग बनेगी या धुआँ
जे निखारेगी तेरियाँ खूबियाँ।
वाह रे इंसान
वाह रे इंसान
तुम्हारी खूबियाँ

सुनीता रानी

जिन्दगी में चलते रहो

होश नहीं दिन रात पल घडी, कब घटते रहे
हम तो बस जिन्दगी में चलते रहे, चलते रहे
उन पलों में कुछ तो बात होगी जरूर
आधियाँ में भी दीपक जो जलते रहे
हो गए जब हम भी सूखे वृक्षों की तरह
गम परिंदों की तरह हम पालते रहे
जिन्दगी ने तो किया खामोश हमें
लेकिन हौसले भी हमारे बुलन्द रहे
मुड़ कर भी कभी नहीं देखा उन्हें
जो झूठ का सहारा लेते रहे
होश नहीं दिन रात
हम तो बस जिन्दगी में

रमनदीप कौर
एम. ए. द्वितीय

इंसान की असली मंजिल

जिन राहों पर शत्रु की नजर होती है,
वह राहें ही हमसे अधिक दूर होती है।
मुश्किल भरी राहों को पार करने के बाद,
जो सफलता की राहें हमें प्राप्त होती हैं।
वह ही इंसान की असली मंजिल होती है।।
इंसान को अपने जीवन में बहुत कुछ,
पाने की चाहत होती है।
लेकिन उसकी यह चाहत पूरी नहीं होती,
इंसान के जीवन में आलसीपन होता है,
लेकिन उसको दूर करके ही मंजिल प्राप्त होती
है।
वह ही इंसान की असली मंजिल होती है।।
कभी भी भूतकाल वापस लौटकर नहीं आता,
उस काल में कई अपने भी खो गए है।
फूलों और काटों के ऊपर बनी मंजिल के पीछे,
बहुत मुश्किल भरी राहें होती है।
वह ही इंसान की असली मंजिल होती है।।
अच्छे कर्मों से ही इंसान की पहचान होती है।
इंसान को अच्छे कर्मों से ही,
सही मंजिल हासिल होती है।

वह सभी कर्मों की सही राहें ही,
वह ही इंसान की असली मंजिल होती है।।

मनदीप कौर
एम. ए. द्वितीय

समय की कीमत

साल की कीमत उस शख्स से पूछिए,
जो फेल हुआ हो
महीने की कीमत उस शख्स से पूछिए,
जिसे पिछले महीने की तनख्वाह न मिली हो

हफते की कीमत उस शख्स से पूछिए,
जो पूरा हफता अस्पताल में रहा हो
रोटी की कीमत उस से जाने,
जो दिनभर से भूखा हो
घंटे की कीमत उससे पूछें,
जिसने किसी का इंतजार किया हो
मिनट की कीमत उस व्यक्ति से पूछे,
जिससे गाडी छूट गई हो
सेकेन्ड की कीमत उस से जाने,
जो दुर्घटना से बाल बाल बचा हो ।

अमनदीप कौर
एम. ए. द्वितीय

औरत की आवाज

अब तक बात एक समझ न आती
दुनिया क्यों औरत को गुलाम बनाना चाहती
इन लोगों की समझ को
कभी समझ न पाउंगी।
पैर की जूती मत समझना मूझे
सिर का ताज बन कर दिखाऊंगी
कठोर बोले तो बिगड़ी बताते हैं लोग
नरम रहे तो जुल्म ढाहते हैं लोग
जरा मुकाबला करके देखना
सबसे आगे निकल जाऊंगी,
पैर की जूती
सिर का ताज ।
आँखें खोलकर झाँकना आकाश की ओर
वहाँ लड़कियाँ दिखेगी करना जरा गौर

जहाँ जहाँ तुम होगे
तहाँ मैं भी नजर आऊँगी
पैर की जूती

सिर का ताज

कठपुतली ना समझना हाड मास की
वस्तु न समझना काम वास की
अपने हमसफर के साथ
कंधे से कंधा मिलाऊंगी
पैर की जूती

सिर का ताज

सपने देखे सदा मैंने खुली आँखों से
बुलंदियों को छूना है हौसलों के पंख से
नामुमकिन को एक दिन
मुमकिन बनाऊंगी
पैर की जूती मत समझना मुझे
सिर का ताज बन कर दिखाऊंगी।

जसप्रीत कौर
एम.ए. प्रथम

पहेलियाँ

1. छोटी सी गुडिया
जिसके पेट में लकीर
2. राजा के राज में नहीं
माली के बाग में नहीं
वह चीज खानी
जिसके छिलका नहीं
3. चार चौपाई
चार गन्ने
एक के मुँह में
दो दो थूने
4. सफेद चादर
चार किनारे
बड़ा शहर
दो बनजारे
5. शहर से लाई खसखस
दुनिया मर गई फंस फंस
6. जल में जन्मी
जल में ब्वाही

जल देखे मर जाए
लिया वसतर फूक दे
इसका उमर बड़ी हो जाए

7. छोटे छोटे टेटके

सन्दूक उठाए जा रहे
राजा पूछे राणी से
ये क्या जानवर आ रहे

8. सारे गाँव में घूमकर
कोने लागी

9. चूहा सुरंग में
पूछ नंगी

10. बापू के कान में बेबे

उत्तर - 1. गेहू का दाना, 2. ओले,
3. चारपाई, 4. चन्द्रमा, सूर्य, 5. जुआ,
6. ईट, 7. रेल के डिब्बे, 8. लाठी,
9. पतीला कड़छी, 10. ताला चाबी

कलयुग

कलयुग है भाई! कलयुग है भाई!
खिलने से पहले ही कलियाँ हैं मुरझाई!
रोशनी देने से पहले ही क्यों रोशनी है बुझाई?
राम कृष्ण के इस देश में यह रावण कंस कहाँ
से आया भाई?

जो कारण है इन साँसों का, यह रूह जिसकी
परछाई!

आज उसी का दुश्मन जमाना जिसने दुनियाँ है
दिखलाई!

कलयुग है भाई! कलयुग है भाई!

नहीं तितली अभी उड़ी भी नहीं,
पर चेहरे पर परेशानी है छाई!

उसने तो कुछ माँगा भी नहीं

फिर क्यों उसके जीवन पर तलवार है लटकाई
कलयुग है भाई! कलयुग है भाई!

जसदीप सिंह
बी.ए.

इम्तिहान

जिन्दगी इम्तिहान लेती है,
कभी खुशी और कभी गम देती है।

जब उड़ते हुए पक्षी को देखती हूँ
जो अपने भोजन की तलाश में उड़ते हैं।
न जाने आज उन्हें भोजन मिले न मिले,
पर जिन्दगी उनके उड़ने के हौसले का
इम्तिहान लेती है।

जब झूमते हुए वृक्षों को देखती हूँ,
जो इन्सान को सिर्फ खुशियाँ देते हैं।
पर इन्सान अपने स्वार्थ के लिए,
उन वृक्षों को काट देता है।

पर जिन्दगी उन वृक्षों की निःस्वार्थ भावना का
इम्तिहान लेती है।

पृथ्वी हम सभी का पालन पोषण कर रही है,
वह निःस्वार्थ भावना से हमें प्यार करती है।

पर मनुष्य अपने स्वार्थ के लिए,
पृथ्वी को नुकसान पहुँचा रहा है।

जिन्दगी पृथ्वी की कर्मयोग्यता का,
इम्तिहान लेती है।

खुशियाँ और गम जिन्दगी के दो पहलू हैं,
ते उन्हें भी ईश्वर की इच्छा समझ कर,
स्वीकार कर लेना चाहिए।

क्योंकि जब जिन्दगी में गम आते हैं।
तो जिन्दगी हमारे विश्वास और धैर्य का,
इम्तिहान लेती है।

हमें अपनी मेहनत और लगन से,
जिन्दगी के इस इम्तिहान में,
सफलता प्राप्त करनी चाहिए।

और दूसरों के लिए भी एक,
आदर्श कायम करना है कि,
गम के बाद खुशियाँ प्राप्त करना हो,
असली इम्तिहान है जिन्दगी का।

मनप्रीत कौर
एम.ए. प्रथम

कभी-कभी

कभी रोता नहीं मन किसी के लिए,
कभी यूँ ही आँसू बहाने को जी चाहता है।
कभी अपने ही लगते हैं, बेगाने से,
कभी बेगाने अपना को जी चाहता है।

कभी सारी दुनियाँ का साथ बहुत भाता है।
 कभी खुद का भुलाने को जी चाहता है।
 कभी माँगता है मन नया जीवन,
 कभी इस जीवन को भी मिटाने को जी चाहता है।

मनप्रीत कौर
 एम.ए. प्रथम

स्त्री

स्त्री के बिना पुरुष अधूरा
 इस में कोई शंका नहीं
 पर स्त्री को उसकी हैसियत की बदौलत
 मिलता पूरा हक नहीं
 कुदरत की कमाल है रचना
 इसके बिना जग ना चलता
 भगत, सूरमा, विद्वान और नेता
 इसकी कोख में पलता है
 माँ, बेटी, पत्नी और बहन बनकर
 हर जगह पूर्ण कहलाती है
 है आखिर इन्सान तो वो भी
 उस को भी कुछ करने दो
 पुरुष के समान जो कर सकती है
 घर बिठा कर न डरने दो
 भगवान ने फर्क न बिल्कुल किया
 फर्क तो हमने खुद डाला है
 अबला और मत हीनी कहकर
 रुतबा हमने खुद कम किया है
 कर सत्कार लड़कों से ज्यादा
 माता पिता का दर्द कम करती है
 दर्द थोड़ा सा भी नहीं झेलती
 नंगे पाँव भागी आती है
 इस लिए सुनो ऐ जहान के लोगों
 स्त्री का सम्मान करो
 हर रिश्ता मिसाल बन जाय
 आप इतना मान सम्मान करो।

भवेता,
 बी. ए. प्रथम

बदलता जमाना

कहते हैं लोग कि जमाना बदल रहा है,
 सच है भाई जमाना तो बदल रहा है।
 मगर मालूम नहीं कि हो क्या रहा है,
 आदमी बजाय कुछ पाने कि क्या क्या खो रहा है।

आधुनिक युग अनेक सुविधाएँ लिए आया है,
 मगर मनुष्य ने तो अपनी मनुष्यता को खोया है।
 बिखरे हैं परिवार जो एक हुआ करते थे,
 आज अपने तो अपने नहीं लगते हमें हैं।
 जो हमारी झूठी तारीफ कर दिया करते हैं,
 फिर हम भी उन्हीं की खुशामद किया करते हैं।
 खैर समय के साथ बदलाव तो सदैव आता है,
 मगर ऐसा भी क्या बदलाव जो मनुष्य गिराता है।

आ गया तकनीकी युग जो हमें लुभाता है,
 आज हर आदमी बड़ा वाला मोबाइल चाहता है
 मगर कहना पड़ेगा यदि भूले अपनी सभ्यता को
 हम
 तो 'जब चिड़िया युग जाए खेत तो आदमी
 केवल पछताता है।'

अनीता रानी
 एम. ए. प्रथम

तेरी पाजेब का घुघँरू

तेरी पाजेब का घुघँरू ही बनकर सिमट जाता
 अपनाया नहीं तूने चलो अच्छा किया।
 मुआफ नहीं किया वक्त ने मुझे
 फिर मेरे जख्मी अतीत को जिन्दा किया।
 बनके हमसफर जुगनूँ साथ साथ चले
 जब भी सूरज निकला हमने पर्दा किया।
 तेरी हर आहट की ली है खबर,
 तू जब भी रोया हमने सजदा किया।
 लोग कहते थे कि तेरा चेहरा अच्छा नहीं
 वहम हो गया दूर जब सामने आईना किया।

बूटा सिंह, एम.ए. प्रथम

दीवारों से धूल की तरह

दीवारों से धूल की तरह उतर जाते हैं
तूफानों में कभी नहीं टिकते मकान कागज के।
किसी को दर्द देकर स्कूँ पा लेते हैं
लेकिन खुद भी जल जाते हैं इन्सान कागज
के।

यह जात पात, धर्म, इन्सानियत सब दिखावा है
गली गली विकते फिरते हैं यहाँ कागज के।
अंदर से खाली हो गए तेरे बनाए अपने
सब हिन्दु, सिक्ख, ईसाई, मुस्लमान कागज के।
हवा का रूख देखकर परिदे अब खामोश हैं
सोचते हैं कहाँ जाएंगे अब मेहमान कागज के।

बूटा सिंह

एम. ए. प्रथम

बूढ़ी माँ

मैं गुजर रही थी पथ से
दोपहर का समय ज्येष्ठ का मास था
मेरी नजर पड़ी एक बूढ़ी औरत पर
जो अपने घर की दहलीज पर
बैठी थी माथे पर हाथ रख
उदास सी
उसका पीला पडा चेहरा
बता रहा था उसका दुःख
धंसी आँखें दिख रही थी
हारी सी
मैंने उससे पूछा माता जी
क्या हुआ
तो एक पल के लिए वो खामोश होकर
देखने लगी मुझे
फिर रूक कर बोली
कुछ नहीं बेटा
बस यही किस्मत है
वह रो पड़ी
मैंने उसे चुप कराया
ओर सोचने लगी
क्या हमारा भविष्य भी
यही होगा

जसप्रीत कौर,

एम. ए. प्रथम

औरत

कैसे कह दिया वो निर्लज है
कैसे कह दिया वो पापी है
औरत के दायरे बनाने वालो
जरा अपने गिरेबां में तो झाको
क्या अपनी माँ को संस्कार सिखाओगे
या बहन को सूली पर चढ़ाओगे
दो पल सुकून के देकर, अपनी बेटा से पूछो
कैसा लगता है उसे जब कोई विसल बजाता है
जब कोई उसकी आजादी पर ऊँगली उठाता है
क्या बोलोगे तुम इन सवालों पर
जो खुद नुककड़ पर खड़ा होकर औकात
दिखाता है
जो खुद कुत्तों की तरह जीभ निकालता है
यही शब्द है मेरे भीतर उन चंद गँवारो के लिए
जिन्होंने कहा लड़की गलत है, उसके कपड़े
गलत
और जो ये आवारा कर गए, क्या कहेंगे उसके
लिए
जिन्होंने कहा लड़की गलत है
ये आपके दिए संस्कार थे या तोहफे में मिले
आशर्वाद
निर्भया थी वो, जो चली गई, पर उसे न्याय
नहीं दे पाया समाज
हर पल एक मासूस कुचली जाती है,
क्या करोगे बढ़ाकर कन्या का अनुपात
अमनदीप कौर
बी. ए. प्रथम

ਦੁਮੇਲ

(2021-22)

ਸਾਇੰਸ ਭਾਗ

ਸੰਪਾਦਕ

ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ

ਮੀਨੂੰ
ਐੱਮ. ਐੱਸਸੀ. ਕਮਿਸਟਰੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ, ਬੁਢਲਾਡਾ

INDEX

Editorial	Dr. Jatinder Singh
• Editorial	Meenu
• Science is a boon	Tammaana
• Robotics in India	Mandeep Kaur
• Physics for future	Kirti
• Role of plants on planet	Sarika 1703
• Save Earth: Save Life	Diya

EDITORIAL.....

Dear readers,

As the head of our College's science department, I am thrilled to introduce the latest edition of our science magazine. This magazine is a testament to the curiosity, creativity, and passion of our students and faculty, who are dedicated to exploring the frontiers of science and technology.

At our college, we believe that science is not just about facts and figures, but also about asking questions, challenging assumptions, and pushing the boundaries of our knowledge. Through this magazine, our students have the opportunity to showcase their research and scholarship, and to engage with the broader scientific community. This issue features a range of articles that cover topics from the latest breakthroughs in Science to the challenges of climate change. Our students have conducted groundbreaking research on various Science topics

I am proud of the work that our students and faculty have done, and I am confident that this magazine will inspire and challenge us all to think more deeply about the role of science in our lives. I encourage you to take the time to read through these pages, and to engage with the ideas and perspectives that are presented.

Finally, I want to express my gratitude to the students and faculty who have worked tirelessly to make this magazine possible, as well as to the wider scientific community who have supported them along the way. This magazine is a testament to the power of collaboration and innovation, and I am honored to be a part of it.

Sincerely,

**Dr. Jatinder Singh
[Head of Science Department]**

STUDENT EDITORIAL

Dear Readers

As students of science, we are constantly striving to uncover new knowledge and to push the boundaries of what is possible. That is why we are thrilled to present this issue of our college science magazine, which showcases the innovative research and creative thinking of our fellow students.

One of the standout features of this issue is an article on the potential of renewable energy sources. As the world continues to grapple with the challenges of climate change and fossil fuel dependency, renewable energy has emerged as a promising solution. This article explores the latest developments in wind, solar, and hydroelectric power, and offers insights into how we can harness these technologies to build a more sustainable future.

We also have a feature on the impact of artificial intelligence on healthcare. From predictive analytics to robotic surgery, AI is transforming the way we approach medical treatment and diagnosis. This article offers a glimpse into the exciting possibilities of this rapidly evolving field, as well as the ethical considerations that come with it.

In addition to these features, we have included research highlights, interviews with leading scientists, and a range of other pieces that showcase the breadth and depth of scientific inquiry. We hope that this magazine will inspire you to think more deeply about the world of science, and to consider how you can use your own knowledge and skills to make a positive impact on the world.

As students, we believe that we have a responsibility to engage in critical thinking, to challenge assumptions, and to seek out new solutions to complex problems. We hope that this issue of our college science magazine will inspire you to embrace these values and to explore the exciting possibilities that lie ahead.

Thank you for reading, and we look forward to bringing you more exciting content in the future.

Sincerely,

Meenu
MSc chemistry

Science is a Boon

We live in the era of modernism and technology. We can't live our lives without the support of modern science.

Today, science has so much involved in our life that it is really hard to imagine living without the science. Every part of life whether it is food or recreation is related to science and its various ways. To decide that whether science is a boon or a bane for mankind is not a simple decision.

According to Scientists, there is a scientific method for everything and there are unavoidable actions to be followed:

- (1) Statement
- (2) Speculation
- (3) Experiment
- (4) Concept and
- (5) Evidence.

All researchers have in a way followed this scientific method.

The basic aim of Science is to look for reality and to find those factors, formally uncommon. A scientist cannot accept the principles, usually because; they were accepted by others formerly. Great discoveries are always coming from reasoning. A lot of determination and observation are required. Civilization, as it is today, also came from numerous discoveries that were made in the field of Science.

Electricity is a main source of energy has revolutionized the Earth. Science has made medical field enough advanced that today the average life of a human being has raised to 90 years. Science also worked for plant life as well and now we have enough food for all.

We have enough clothing and better security too. This all became possible due to science and technology. Computers, Cell phones, TV and Radios are all products of Science. So, it is very easy to conclude that Science is beneficial for mankind.

There is also another side of the coin. Destructive weapons like guns, rifles, atom bombs etc. are also came from Science. It is science that gave us different types of power like electric power and nuclear power. If all these powers and weapons are not used in a negative way, there is nothing to fear. But, unfortunately these all powers are destructing our Earth. Can anyone think that there are no chances of such horrible destruction of an Iraq again? If it happens, how can be science beneficial for mankind?

Man is a logical being. It is possible for everyone to save himself from the odds. Only through this way, he can win and control everyone on the globe. Only wisdom can help a man to conquer the World. Science without conscience is death of the soul.

Tammaana
M.Sc. Physics

Robotics in India

An integrated and holistic curriculum to provide smart industry-relevant education to students is needed to enhance the availability of skilled robotics professionals. Even though robotics can offer numerous opportunities to a wide range of market domains in India, such as manufacturing, agriculture, transport and logistics, and space exploration, the use of robotics in India has been challenged by the lack of skilled. As per reports, the Indian industrial robotics market is expected to grow at a CAGR of 13.3% between 2019-2024. This has led to the emergence of numerous robotics jobs ranging from robotics engineer to robot programmer, robotics automation engineer, robotics perception and navigation specialist, robotics technicians to mention a few. Despite ample vacancies, robotics industry and related fields are facing skilled manpower crunch. Only a handful, perhaps less than 15 public and private institutions in India, offer robotics education at various levels.

Following Covid-19 pandemic, the demand for robotics has increased both in the existing as well as the new sectors such as banking, insurance, food and beverage which has intensified the requirement for skilled talent.

As the lead institute of the sanctioned project - Capacity Building in Robotics & Autonomous Systems in India (IRAS-HUB) - IIT Delhi will collaborate with IIT-Hyderabad, IIT-Allahabad, Guru Gobind Singh Indraprastha University, Università degli Studi di Genova, Italy, Technical University of Crete, Greece, among other entities, to enable problem-solving through collaborative and intelligent robots and keep Indian HEIs in sync with global trends.

So why is it crucial to bring up these developments in the Indian context? It is because, robotics is another "big bus" that we are poised to miss. Yes, the country does have numerous startups and deep skills in robotics. But it is not enough to be able to get any significant slice of the global robotics market. Moreover, we as a country, need robots for our own unique usage, such as replacing dangerous manual scavenging with robots, or tackling terrorism. For that matter, even though India is a young nation with perhaps the largest population of people below 24, we are also home to one of the largest populations of the old, who would need support through robotics.

Mandeep Kaur
M.Sc (Physics)

PHYSICS FOR FUTURE

Physics is a fundamental science that plays a vital role in shaping our understanding of the world and developing new technologies that drive progress. As we look towards the future, here are some areas of physics that are likely to have a significant impact:

Quantum computing: Quantum computing is an emerging field that promises to revolutionize computing by exploiting the principles of quantum mechanics to perform calculations that are beyond the reach of classical computers. This technology has the potential to solve problems in areas such as cryptography, drug discovery, and machine learning.

Sustainable energy: Physics will play a critical role in the development of sustainable energy sources. Advances in materials science and solid-state physics are enabling the development of new technologies such as solar cells, batteries, and fuel cells that could transform our energy landscape and help mitigate climate change.

Nanotechnology: Nanotechnology involves the manipulation of matter at the nanoscale, which is the scale of atoms and molecules. This technology has the potential to create new materials with unique properties that could lead to breakthroughs in areas such as electronics, medicine, and energy.

Astrophysics and cosmology: The study of the universe, from the smallest particles to the largest structures, is an area of physics that continues to yield new insights into the nature of the universe. Advances in observational techniques and theoretical models are enabling us to better understand phenomena such as dark matter and dark energy, black holes, and the origins of the universe itself.

Artificial intelligence: Physics is providing a foundation for the development of artificial intelligence by providing insights into the principles of information processing and the laws of nature that govern the behavior of physical systems. This understanding is enabling the development of new algorithms and computational architectures that could lead to breakthroughs in areas such as robotics, autonomous systems, and machine learning.

Overall, physics is a field that continues to evolve and expand, and its contributions will be essential to addressing some of the most pressing challenges facing society in the coming years.

Kirti
M.Sc. Physics

ROLE OF PLANTS ON PLANET

Plants play a crucial role in sustaining life on our planet. They produce the oxygen we breathe, provide food and habitat for countless animals, and play a crucial role in regulating our climate. In this article, we will explore some of the ways in which plants contribute to the health and well-being of our planet.

Oxygen Production

Plants are the primary producers of oxygen on our planet. Through the process of photosynthesis, they convert carbon dioxide and water into oxygen and glucose. This oxygen is then released into the atmosphere, where it is vital for supporting the respiration of animals, including humans.

Food Production

Plants are the foundation of our food chain, providing nourishment for humans and animals alike. They provide a vast array of essential nutrients, including carbohydrates, proteins, vitamins, and minerals.

Habitat Creation

Plants provide habitats for a wide range of animal species, including insects, birds, and mammals. They provide shelter, food, and breeding grounds for these animals, playing a crucial role in supporting biodiversity and the balance of our ecosystems.

Carbon Sequestration

Plants play a vital role in regulating our climate by absorbing and storing carbon dioxide from the atmosphere. This helps to mitigate the impacts of climate change by reducing the concentration of greenhouse gases in the atmosphere.

Soil Health

Plants also play an essential role in maintaining soil health. They help to prevent erosion by holding soil in place with their roots and improve soil fertility by adding organic matter and nutrients through their decomposition.

Medicinal Properties

Plants also have a wide range of medicinal properties, providing important treatments for a variety of diseases and conditions. Many of our modern medicines are derived from plants, including aspirin, digitalis, and morphine.

In conclusion, plants play a crucial role in sustaining life on our planet. From producing oxygen to providing food and habitat for countless animal species, they are essential for maintaining the health and well-being of our planet. It is vital that we continue to protect and preserve our planet's plant life, ensuring that future generations can benefit from their many contributions.

SAVE EARTH: SAVE LIFE

The earth, among eight planets, is a planet situated in the solar system. It is only one planet where life existence is possible. It has suitable temperature, gases, environment for life existence. There are human beings, animals, plants, water bodies, land, mountains, soil, etc. on the earth. Our earth is the only planet for survival of living things. So, it becomes more important and necessary for saving our Earth.

The earth provides many resources for sustaining living things. It is true that among eight planets, the earth is only one planet for life existence. If our planet earth disappears then we cannot survive because in other planets there are no gases for life existence. The earth gives us food and water. Many plants, crops, vegetables, fruits etc. grow on the earth. There are many rivers that provide us water on the earth. Many natural resources are situated on the earth. From rivers hydroelectricity is produced. We can see physical and biodiversity on the earth. The diversity vary from place to place. So, we have to preserve physical and biodiversity to save our earth. If we do not save earth, living beings cannot get sufficient and fresh food and water for their survival. As a result, the living beings face difficult time for their existence.

Diya
Class-B.ScII

ਦੁਮੇਲ
(2021-22)

ਕੰਪਿਊਟਰ ਭਾਗ
ਸੰਪਾਦਕ

ਡਾ. ਰੇਖਾ ਕਾਲੜਾ
ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ

ਰਣਜੋਤ ਸਿੰਘ
ਬੀ. ਸੀ. ਏ. ਭਾਗ ਤੀਜਾ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ, ਬੁਢਲਾਡਾ

Index

Editorial...

- Student Corner Dr. Rekha Kalra
- WWW(World Wide Web) Gurinder Singh
- About Information Technology Anjali Rani
- Article on 5G Technology Jyoti Sharma
- Machine learning Ranjot Singh
- Interesting facts about the Gurinder Sing
- Internet of Things (IoT): Varinder Singh
- INTERNET Beena rani
- Trends in IT SEEMA KAUR
- Quantum computing Ritika Rani
- Hacking Akashdeep
- Web development Cheenu
- Research in information technology (IT) Ranjot Singh
- The most interesting facts about Google Priya Jindal

Editorial...

It gives me a great bliss to introduce you all to the Computer Science Section. Dear readers we are committed to provide not only the technical education to our students but also the extracurricular activities and other skills through which they can create service for themselves. This Magazine is composed entirely on student's contribution. It is the hard work of students and faculty of the computer science department. I hope this part is beneficial for all the readers.

Thank You

Dr. Rekha Kalra

H.O.D

Student Corner

It is a great opportunity for me to become a student editor of the Computer Science Department. This Section is not only for educational purpose, it is also helpful for students to enhance their general skills to. I am confident that our department will continue to thrive and innovate, and that we will emerge even stronger as a community. Thank you to all of my professors and fellow students for making this an unforgettable journey .

Sincerely

Gurinder Singh

BCA III

WWW (WORLD WIDE WEB)

The World Wide Web (WWW or simply the Web) is a system of interlinked hypertext documents, images, and other resources, accessed via the internet using a web browser. It was invented by British computer scientist Sir Tim Berners-Lee in 1989, and it has since become one of the most important aspects of the internet. The Web is based on the Hypertext Transfer Protocol (HTTP), which allows users to navigate between web pages by clicking on hyperlinks. The Web has revolutionized the way we access and share information, enabling users to access a vast array of online resources, such as websites, social media platforms, blogs, and online marketplaces. The Web has also become a powerful tool for e-commerce, entertainment, education, and communication. However, the Web also poses some challenges, such as the spread of fake news, privacy concerns, and online addiction.

Some interesting facts about the World Wide Web (WWW):

The first website was created in 1991 by Tim Berners-Lee and was hosted on a NeXT computer at CERN.

The first web browser was called WorldWideWeb, and it was created by Tim Berners-Lee in 1990. It ran on a NeXT computer.

The first image to be uploaded to the web was a photo of a comedy band called Les Horribles Cernettes.

The first YouTube video was uploaded in 2005, and it was titled "Me at the zoo."

The world's first webcam was created at the University of Cambridge in 1993 to monitor a coffee pot in the computer science department.

The world's first webcam was created at the University of Cambridge in 1993 to monitor a coffee pot in the computer science department.

The first website to go live on the web is still online and can be accessed at <http://info.cern.ch/hypertext/WWW/TheProject.html>

The world's largest website is believed to be Facebook, with over 2.8 billion monthly active users as of 2021

The term "surfing the web" was coined by a librarian named Jean Armour Polly in 1992.

Anjali Rani

BCA III

ABOUT INFORMATION TECHNOLOGY

The field of information technology (IT) is one of the fastest-growing and most dynamic industries in the world. It encompasses a wide range of technologies, including computers, software, hardware, networks, and data storage. IT plays a critical role in virtually every aspect of modern life, from business and finance to healthcare, education, and entertainment.

One of the most significant trends in IT is the shift to cloud computing, which allows companies and organizations to store and access data and applications remotely, rather than on local servers. This shift has enabled greater flexibility, scalability, and cost-efficiency, and it has transformed the way businesses operate.

Another major trend in IT is the rise of artificial intelligence (AI) and machine learning (ML). These technologies enable computers to learn and improve from data, making them capable of performing complex tasks such as image and speech recognition, natural language processing, and decision-making. AI and ML are being used in a wide range of industries, from healthcare to finance, and are expected to have a significant impact on the future of work.

The field of cybersecurity has also become increasingly important in recent years, as cyber threats become more sophisticated and frequent. Cybersecurity professionals are responsible for protecting computer systems, networks, and data from unauthorized access, theft, and damage.

In terms of career opportunities, the IT field offers a wide range of roles, including software developers, network administrators, data analysts, cybersecurity specialists, and project managers. Many of these roles are in high demand, and salaries in the IT industry are generally competitive.

However, learning and professional development are essential for IT professionals to remain competitive and successful in their careers.

Overall the IT field is a vibrant and exciting industry that plays a crucial role in shaping the world we live in today. With continued innovation and growth, the IT industry is sure to remain a dynamic and important field for years to come.

Jyoti Sharma
BCA III

Article on 5G Technology

A seminar on 5G technology was recently held at the computer science department of a prominent Guru Nanak College Budhlada, bringing together students, professors, and industry professionals to discuss the latest advancements in wireless communication technology.

The seminar began with a keynote speech by a prominent researcher in the field of 5G technology, who discussed the potential benefits and challenges of implementing this new technology. He highlighted the various ways in which 5G technology can improve connectivity, speed, and reliability for both personal and commercial use.

Following the keynote speech, there were several presentations by researchers and industry professionals on various aspects of 5G technology, including its impact on healthcare, transportation, and entertainment. One presenter discussed the potential of 5G technology to enable remote surgeries and telemedicine, which could revolutionize the healthcare industry. Another presenter discussed how 5G technology can improve traffic flow and safety for self-driving cars.

In addition to these presentations, there were several breakout sessions where attendees could discuss specific topics related to 5G technology. These sessions were led by experts in the field and provided an opportunity for attendees to ask questions and learn more about specific aspects of the technology.

The seminar concluded with a panel discussion featuring experts from academia, industry, and government. The panelists discussed the challenges and opportunities of implementing 5G technology, including the need for significant investments in infrastructure, the potential impact on the environment, and concerns about data privacy and security.

Overall, the seminar on 5G technology provided a valuable opportunity for attendees to learn about the latest advancements in wireless communication technology and to engage in discussions with experts in the field. By bringing together researchers, industry professionals, and students, the seminar fostered a collaborative and interdisciplinary approach to exploring the potential of 5G technology.

As 5G technology continues to evolve and expand, events like this seminar will be crucial in ensuring that researchers, industry professionals, and policymakers are informed about the potential benefits and challenges of this new technology. The computer science department of this university is commended for hosting such an informative and engaging seminar on such a crucial topic in the tech industry.

By Ranjot Singh

Class: BCA II

Roll No: 1205

Machine learning

Machine learning (ML) is a type of artificial intelligence (AI) that allows computers to learn from data and improve their performance on specific tasks. Unlike traditional programming, where rules and instructions are explicitly programmed by human developers, ML algorithms can learn from data inputs and adjust their behavior accordingly.

One of the biggest challenges in machine learning is the need for large amounts of high-quality data. ML algorithms require large volumes of data to learn from and optimize their performance, and the quality of the data can significantly impact the accuracy of the algorithm's predictions. In addition, ML algorithms can sometimes produce biased or unfair results, particularly if the data used to train the algorithm is biased.

Despite these challenges, machine learning has enormous potential to transform a wide range of industries and sectors. From healthcare and finance to transportation, education, and more, ML is already being used to automate and optimize complex tasks and processes. As more data becomes available and the technology continues to improve, we can expect to see even more exciting applications of machine learning in the future.

Gurinder Sing
BCA 3

Interesting facts about the Internet of Things (IoT):

- By 2025, it's estimated that there will be over 75 billion IoT devices in use worldwide.
- The IoT market is projected to reach \$1.6 trillion by 2025.
- The first IoT device was a modified Coca-Cola vending machine at Carnegie Mellon University in the early 1980s.
- **The** term "Internet of Things" was coined in 1999 by Kevin Ashton, a British technology pioneer.
- The majority of IoT devices in use today are consumer devices such as smart home appliances, wearables, and personal health devices.
- IoT technology is also being used in industrial applications such as monitoring and optimizing manufacturing processes, logistics and supply chain management, and predictive maintenance.
- The automotive industry is a major adopter of IoT technology, with connected cars offering features such as GPS navigation, remote vehicle diagnostics, and real-time traffic updates.
- IoT devices are vulnerable to cyber attacks, and security is a major concern for IoT adopters.
- In healthcare, IoT technology is being used to monitor patient health remotely, enabling doctors to provide better care and patients to manage chronic conditions more effectively.
- The deployment of 5G networks is expected to accelerate the growth of the IoT market, as it will enable faster and more reliable connectivity for IoT devices

Varinder Singh
1955

INTERNET

The internet is a global network of interconnected computer networks that enables communication and the exchange of information between individuals and organizations around the world. It allows users to access a vast amount of information and services, such as email, social media, online shopping, streaming media, and more. The internet has become an essential part of modern life, transforming the way we work, communicate, learn, and entertain ourselves. It relies on a set of protocols and standards that allow different devices and systems to communicate with each other seamlessly. While it has brought numerous benefits, the internet also poses some challenges, such as privacy and security concerns, online addiction, cyberbullying, and the spread of misinformation.

Some funny facts about the internet:

The first ever YouTube video, titled "Me at the zoo", was uploaded on April 23, 2005, and featured co-founder Jawed Karim at the San Diego Zoo. It has over 160 million views to date.

In 2013, a hashtag called #DeleteFacebook started trending after a user discovered that the site was secretly tracking their web browsing history.

The world's first website, which was created by Tim Berners-Lee in 1991, is still online today. It's a simple text-based page that explains the basics of the World Wide Web.

The first photo uploaded to the internet was a scanned image of a band called Les Horribles Cernettes, taken in 1992.

The first tweet ever sent was by Twitter co-founder Jack Dorsey, who wrote "just setting up my twttr" on March 21, 2006.

In 2013, a woman accidentally destroyed \$200,000 worth of art while taking a selfie in a gallery.

The word "meme" was coined by biologist Richard Dawkins in his book "The Selfish Gene" in 1976. It didn't become associated with internet culture until the late 1990s.

Google's first name was "Backrub", named after the search engine's original algorithm which analyzed "backlinks" between web pages.

In 2006, a man named Alex Tew became a millionaire by selling pixels on a website called "The Million Dollar Homepage". Each pixel was sold for \$1, and advertisers could purchase as many pixels as they wanted to display their ads.

Beena rani

1953

MCA

Trends in IT

Artificial Intelligence (AI) and Machine Learning (ML) - AI and ML are expected to become even more prominent in the future, as organizations seek to leverage these technologies to gain a competitive advantage. This could include applications in areas such as customer service, supply chain management, and cybersecurity.

Quantum Computing - Quantum computing has the potential to revolutionize the IT industry by enabling much faster processing and more complex calculations than current computing technology allows. It could have applications in areas such as drug discovery, financial modeling, and climate modeling

Internet of Things (IoT) - The number of connected devices is expected to continue growing, and the data generated by these devices could be used to inform decision-making across a range of industries. This could include applications in areas such as healthcare, manufacturing, and smart cities.

Cybersecurity - As technology becomes more advanced, the risks of cyber attacks and data breaches will continue to grow. Organizations will need to invest in robust cybersecurity measures to protect their networks and data.

Cloud Computing - Cloud computing is already widely used, but it is expected to become even more prevalent in the future, as organizations seek to take advantage of its scalability, flexibility, and cost-effectiveness.

Virtual and Augmented Reality - Virtual and augmented reality technologies are becoming more advanced and accessible, and they could have applications in areas such as entertainment, education, and healthcare.

Blockchain - Blockchain technology is expected to become more widely used in the future, as organizations seek to leverage its capabilities in areas such as supply chain management, financial services, and digital identity verification.

Overall, the IT industry is expected to continue evolving rapidly in the coming years, driven by advances in technology and changing business needs. The successful organizations will be those that are able to stay ahead of these trends and adapt quickly to changing circumstances

SEEMA KAUR
M.Sc IT

Quantum computing

Quantum computing is a cutting-edge field of computer science that uses the principles of quantum mechanics to develop new computing technologies. Traditional computing systems use bits to store and process data, with each bit representing either a 0 or a 1. In contrast, quantum computing uses quantum bits, or qubits, which can represent a 0, a 1, or a superposition of both states simultaneously.

One of the key advantages of quantum computing is its ability to perform calculations much faster than traditional computing systems. This is because quantum computers can perform multiple calculations simultaneously, thanks to the properties of superposition and entanglement that are unique to quantum mechanics. This makes them ideal for solving complex problems in areas such as cryptography, drug discovery, and financial modeling.

However, quantum computing is still in its early stages of development, and there are significant challenges that must be overcome before it can be widely adopted. One of the biggest

challenges is the issue of noise and decoherence, which can cause errors in quantum computations. Researchers are working on developing new algorithms and error-correction techniques to address these issues.

Another challenge is the development of practical quantum hardware. Building a reliable and scalable quantum computer requires precise control over the quantum states of individual qubits, as well as the ability to entangle them with each other. Researchers are exploring a range of technologies, including superconducting circuits, ion traps, and topological qubits, to develop practical quantum hardware.

Despite these challenges, there has been significant progress in the field of quantum computing in recent years. Several companies, including IBM, Google, and Microsoft, have developed experimental quantum computing systems that are available for researchers and developers to use. In addition, there is growing interest from governments and private organizations in exploring the potential applications of quantum computing.

Overall, quantum computing has the potential to revolutionize the IT industry by enabling much faster and more powerful computing capabilities than traditional systems can provide. While there are still many challenges to overcome, the rapid pace of development in this field suggests that we may see significant progress in the coming years.

Ritika Rani

1960

MCA

Hacking

Hacking is the act of exploiting weaknesses in computer systems or networks to gain unauthorized access to information or resources. It can be done for various reasons, including financial gain, political activism, or simply for the challenge or thrill of it. While hacking can be used for positive purposes, such as improving cybersecurity by identifying vulnerabilities in systems, it is often associated with criminal activity and is illegal in many countries.

There are many different types of hacking techniques, including social engineering, phishing, and malware attacks. Social engineering involves manipulating people to divulge sensitive information, while phishing involves tricking people into revealing their passwords or other sensitive information through fake emails or websites. Malware attacks involve infecting a system with malicious software, such as viruses or trojans, which can then be used to steal data or control the system remotely.

To prevent hacking, it is important to have strong cybersecurity measures in place. This can include using firewalls and antivirus software, keeping systems up to date with the latest security patches, and educating employees on how to avoid common hacking techniques such as phishing emails.

In addition to preventive measures, it is also important to have a response plan in place in case of a hacking incident. This can include isolating infected systems, identifying the source of the attack, and notifying law enforcement if necessary.

Hacking is a constantly evolving field, and hackers are always looking for new ways to exploit vulnerabilities in computer systems and networks. As such, it is important to stay up to date on the latest hacking techniques and to have a proactive approach to cybersecurity. This involves regular risk assessments, penetration testing, and continuous monitoring and improvement of cybersecurity measures. By taking these steps, organizations can better protect themselves from the threat of hacking and minimize the potential damage if an incident does occur.

Akashdeep

16102

B.Voc Cyber Security

Web development

Web development is the process of creating websites and web applications. It involves designing and developing the front-end user interface and the back-end functionality that powers a website or web application. With the increasing importance of the internet in our daily lives, web development has become a critical skill for businesses and individuals alike.

The front-end of a website or web application is the part that users interact with. This includes the layout, design, and functionality of the website. Front-end developers use HTML, CSS, and JavaScript to create visually appealing and user-friendly interfaces. They also ensure that the website is optimized for different devices and browsers, including desktops, tablets, and smartphones.

The back-end of a website or web application is the part that powers the functionality of the website. Back-end developers use programming languages such as Python, Ruby, and PHP to create the logic and functionality that drives a website or web application. This includes creating databases, managing user authentication and security, and integrating with external services and APIs.

Web development also involves a range of specialized skills and tools. For example, search engine optimization (SEO) is the process of optimizing a website to rank higher in search engine results pages (SERPs). This involves optimizing website content, structure, and code to improve visibility and drive more organic traffic to the site.

Another important aspect of web development is web hosting and server management. Web hosting involves storing website files and data on servers that are accessible to users through the internet. Server management involves ensuring that these servers are secure, reliable, and performant, and that they are able to handle large amounts of traffic.

Web development is a constantly evolving field, with new technologies and frameworks emerging regularly. It requires a combination of technical skills, creativity, and problem-solving ability. Whether you are a small business owner looking to create an online presence or an

experienced developer looking to build complex web applications, web development is a critical skill that can help you achieve your goals in the digital world.

Cheenu
B.Voc SD

Research in information technology (IT)

Research in information technology (IT) is an important aspect of the field, as it drives innovation and helps to create new technologies and applications. IT research can take many forms, including basic research to advance the fundamental understanding of computing and applied research to address specific problems and challenges. Some areas of IT research include:

Artificial Intelligence (AI): AI research aims to create intelligent systems that can learn, reason, and solve problems. Research in AI is focused on developing new algorithms, models, and architectures that can improve the accuracy, efficiency, and reliability of intelligent systems.

Cybersecurity: Cybersecurity research aims to improve the security and privacy of computer systems and networks. This involves developing new techniques for threat detection, risk assessment, and vulnerability management, as well as developing secure protocols and architectures for communication and data exchange.

Human-Computer Interaction (HCI): HCI research aims to improve the interaction between humans and computers. This involves developing new user interfaces, input devices, and interaction techniques that can enhance the usability and accessibility of computing systems.

Cloud Computing: Cloud computing research focuses on developing new technologies and architectures for cloud-based systems and services. This involves improving the performance, scalability, and reliability of cloud computing systems, as well as addressing issues related to data privacy and security.

Internet of Things (IoT): IoT research aims to improve the efficiency and effectiveness of connected devices and systems. This involves developing new technologies for data acquisition, processing, and analysis, as well as addressing issues related to data privacy, security, and interoperability.

IT research is often interdisciplinary, involving collaboration with researchers from other fields such as engineering, mathematics, and social sciences. It requires a combination of technical skills, creativity, and critical thinking, and can lead to exciting new discoveries and breakthroughs in the field.

Ranjot Singh
BCA II

The most interesting facts about Google

- In 2021, Google is the dominant search engine with a 91.94% market share

- Google has an index with more than 3 billion websites. When this index would be printed, you'd get a 130 miles high stack of paper. Google searches through all these websites in less than half a second. This also shows the importance of SEO, your audience will have to find your website between this large index of sites.
- Google has 2.5 Trillion searches per year worldwide.
- In 2021, there are 4.1 million search queries, 63,000 search queries done per second, 230 million per hour, and 5.6 billion per day that are more than 2.5 Trillion searches per year worldwide.
- You should be jealous on the Twitter followers of Google
- Google has 24.4 million followers on Twitter
- The original name of Google was Backrub.
- Later, the company wanted to change their name, that's how the name:Google was born. After all, Google is a misspelling of the word: Googel, the mathematical term for a one with hundred zeros. This name would reflect the company's mission to make all information accessible to the world. That worked out pretty well, don't you think?
- The Google search technology is called PageRank.
- PageRank assigns a value of relevance to every website and determines how important a website is. PageRank is named after the co-founder of Google: Larry Page. SEO ensures you that your website will be considered as important by Google. If your website is considered (more) important by Google, your website will be higher in the rankings. Nobody on the outside knows exactly how PageRank works, which makes it quite hard to manipulate this system. This is probably the key to success, because this makes that you'll always get the best results for you!
- On August 16, 2013, Google was not reachable for 5 minutes, in that time the global Internet usage was decreased by 40%.
- This fact shows how important Google is today. When people can not search for the website that they are looking for, people make less use of the internet.
- Google wanted in 1997 to sell their search engine system to Yahoo for \$ 2 million.
- Yahoo didn't accept this offer. Later, Yahoo wanted to come back to this offer and offered 3 billion in 2002. This time Google didn't accept the offer. Today Yahoo is much less valuable as Google. I bet they feel pretty stupid right now!
- The first tweet from Google was: "I'm feeling lucky" in binary code.
- Today, Google has 12.2 million followers on Twitter. If you want to stay up-to-date of all the developments in the search engine, you should follow them!
- 16% to 20% of all searches have never been searched before on Google.
- This means that Google gets millions of searches every day that have never been done before. SEO systems have to keep themselves informed of these new developments in order to remain up-to-date.
- The Google homepage is available in 80 languages.

- Because Google offers its search engine in many languages, Google is used around the world. Google translate is also available in all these 80 languages. The last nine languages that have been added are: Hausa, Igbo, Yoruba, Somali, Zulu, Mongolian, Nepali, Punjabi, and Maori.
- In 2014 was 89% of Google's revenue from Google advertising.
- Google currently earns the most out of SEA (Search Engine Advertising), companies can pay to stand at the top of the search results in the advertising section. SEO will get you higher in the organic results of Google. Research has shown that search engine users go rather to websites at the top of the organic results.
- 33% of all searches on Google come from smartphone
- It is therefore increasingly important that websites are well represented by smartphones. This year on April 21st Google officially introduced their new algorithm that measured mobile usability, which means that if you think about the smartphone usability, you'll be higher in the Google rankings.
- Google is derived from the word Googol
- Googol is a very large number. Its a 1 with 100 zero's.
- Google has about 90% of worldwide market share
- Google has a market share of about 90% when it comes to search engines (Jan 2017)
. You can find more statistics here.
- On September 15, 1997 the domain Google.com was registered
- And Google has registered a lot of domains after that. Besides the Google domain, it has also registered all kinds of misspellings of course

Priya Jindal

1106

BCA I

ਦੁਮੇਲ

(2021-22)

ਕਾਮਰਸ ਭਾਗ

ਸੰਪਾਦਕ

ਡਾ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ

ਸ਼ਾਇਨਾ
ਐੱਮ. ਕਾਮ. ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ, ਬੁਢਲਾਡਾ

Editorial.....

"Every secret of a writer's soul, every experience of his life, every quality of his mind, is written large in his works." Virginia Woolf

Success in any endeavor is highly independent on providing for and managing the independence of various segments and functions.

It is a journey, and that calls for focus on integrative ideas and information in various aspects of life especially of business and how they can influence and be influenced by the environment they operate in.

The magazine inculcates the young minds and imbibes in them habits of thinking and writing by providing a platform to present their creative, productive and innovative ideas and thoughts pertaining to every walk of life.

I express my gratitude to all the authors who have contributed really insightful and thought provoking articles. My sincere thanks are due to my colleagues in the department of commerce & management for having spread their valuable time and efforts in bringing this magazine into his present shape. We sincerely hope that the readers of this issue will find the articles interesting and intellectually stimulating.

Dr. Sandeep Kaur
Head, Department of Commerce
& Management

Student Editorial

It is a great opportunity for students for sharing their views and ideas through the college annual magazine for the session 2021-22. I got the chance of becoming student editor of Commerce section. Therefore, for me it has been an opportunity of immense pleasure to work through these write ups that are brimming with creative ideas.

Shaina

M.Com-II

Index

Editorial..... Dr. Sandeep Kaur

- Student Editorial Shaina
- THE SUN AND RAIN Pratham
- CRYPTO CURRENCY: THE WAY FORWARD? Nupur
- EFFECT OF GST ON MIDDLEMEN Resham Singh
- CASHLESS SOCIETY Dimple
- TDS- PROS & CONS Tanya
- BRAND BUILDING THROUGH SOCIAL MEDIA Satpal Singh

THE SUN AND RAIN

It was raining that day, Roads were as usual flooded with water. The Sun was not supposed to rise because it was surrounded by clouds.

I was sitting outside the room enjoying the rain with a cup of coffee in one hand, mobile in another, and Thousands of thoughts disturbing my peace. I was going through many things. I was broken, I was tensed. I actually never thought of doing things like this, not even in my nightmares. I never dreamt of keeping myself busy like this (can't clearly disclose at this step). I wanted to cry, I wanted to shout loud at someone, my tears were dying to come out but somehow I managed not to cry. I then gathered my broken pieces to write something after so long, just because I realized something.

Give me a minute and I will show you what exactly I am talking about. Just as the sun has 2 aspects, Shine and Heat, Our lives revolve around the same. Let me make it more Clear.

SUCCESS IS LIKE KEY HOLE SHRINK

The shine has to do something with our Success part or you can better say, the rising phase of our career. We love shining at times as we are recognized for our deeds, for what we are and what we have done!

Make sense right?

What not makes sense is we always want to shine, we want to give our best, we want to rise high, but a rain cools down our inner heat and a massive destruction is caused afterward. Here, I am referring rain with the hurdles we face while preparing ourselves to shine. What we usually forget is, we or the sun can never rise without the vigorously ignited heat within us.

You must be thinking it's natural for the sun to rise irrespective of everything. Yes, it's absolutely correct, no one can deny this. But a similar kind of observation can actually lead us in making ourselves better and doing things even better than before.

Let the rain (problems, failures, hurdles) comes, they will come and go because time and rain can never last longer. What should last longer is the heat to move ahead of everything, to forget everything and rise, to not get trapped in the prison of disappointments.

Rain is today, Sun is every day!

Pratham
B.Com.(Hons.)-I

CRYPTO CURRENCY: THE WAY FORWARD?

"The best way to destroy the capitalist system is to debauch the currency" –Vladimir Lenin

Few things have revolutionised the field of trade, commerce and economics as currency has done. The very existence of a reliable and standardised means of exchange has pushed the envelope for better trades and in turn, better lives. With the increasing permeation of technology in our lives, it's hardly a surprise that technology has changed the way we transact and trade. The latest in the run is the Crypto currency, known popularly by its eponym, Bit coin. But what exactly is it and more importantly, how does it work?

Before we answer these questions, we need to understand what the essential features of a currency are. A currency is durable, divisible, transferrable and non-counterfeit able. The Dollars and Rupees we use typically fulfil all of these characteristics and in addition, are controlled by a Central Bank. Similarly, crypto currency (hereafter referred to as coins) is a digital form of currency. It is termed 'crypto currency' as it uses cryptographic techniques (like hashing, game theory etc.) for security. But unlike traditional currency, it is not controlled by a Central Bank or a government. That is, it is open-source in nature. It's not controlled or governed by one particular institution or group of individuals, but rather it works on a principle of a distributed public ledger. This distributed public ledger is known as Block chain. A Block chain ensures there's no duplicity of coins and that every transaction that happens between any two users is recorded and maintained. The Block chain makes sure that no one makes a duplicate of his or her own coin and uses that to transact.

To understand how the whole system of crypto currency works, we can imagine a simple filing cabinet, that has multiple drawers that can be added over time and this cabinet can have infinite such drawers. Suppose there're two people A and B, who wish to transact and C who is a random person who wishes to facilitate the transaction for them. A wishes to give a coin to B, so he writes "A paid a coin to B" on a piece of paper and creates multiple copies of it and folds each one up exactly same, using a certain technique. Now A has two options- he can either open the cabinet (which requires a constantly changing key pattern to open) and put the paper inside a drawer himself, or he can spare himself the trouble and give each copy of his folded paper to people like C, who're known as miners, to unfold and place inside the cabinet (for a small fee, of course). The second option is more interesting to study. Now each miner will attempt to open the paper up, read it and then file it in the cabinet. In the process, they have mined a block (here, the ledger for a transaction) and they get rewarded in coins. The first miner to unfold gets the transaction fees and a reward for working on the Block chain. This ledger is saved on the network for everyone to see, so that if A tries to give a copy of his coin to someone else, say D, everyone can see the note in the cabinet that says "A paid a coin to B" and thus has no original coins (because it was already given to B) and thus the system balances and validates itself.

The Block chain uses cryptography to keep its ledgers secure from any tampering. Any person can also mine coins by simply solving an auto-generated algorithm but this too happens in a controlled way to prevent over-mining. Every coin requires a marginally harder algorithm to be solved, than its preceding one, to be mined. This ensures that only people who really want it actually have the incentive to mine. The system is thus also Pareto efficient. There are various crypto currencies on the internet at this point. Some of them are Bit coin, Litecoin, Ethereum, Dogecoin, Ripple XRP etc.

But with all this permeability, there comes concerns. We need to understand what benefits the crypto currency provides us and what its drawbacks are. The benefits include the ease of use (you don't need to provide documents to use it, all you need is an internet enabled device), decentralization(no central control & the system works just fine even if a part of it goes down), anonymity, highly secured and transparent. The primary drawback being that crypto currencies are highly volatile: that is, their values vary quite frequently. Other drawbacks include

the lack of wide acceptance, inability to reverse wrong payments and lastly the very risks associated with an anonymous currency. Crypto currency is often used in terrorist and illegal activities, and there are no legal remedies for any grievances related to crypto currencies. Thus, despite being the latest in the series of technological marvels, crypto currencies are still untested waters and only time will tell if they strike gold.

Nupur
B.Com. (Hons.)-I

EFFECT OF GST ON MIDDLEMEN

GST is an indirect tax which has replaced many other indirect taxes in India which used to exist before. The Goods & Services tax act was passed in the parliament on 29th march, 2017. This act came into effect on 1st July, 2017. Goods and Services tax law in India is a comprehensive, multi-stage, destination-based tax that is levied on every value addition.

GST affected middlemen directly, as with the GSTs implementation, the middlemen will come into the organised bracket & will have to pay taxes for the very first time.

Being the middlemen they make gains from unbilled goods that do not attract VAT. For instance, if a product which should have cost the wholesaler Rs.112.5 (assuming 12.5% VAT & Rs.100 product cost) it will cost him only Rs.100, so it was a profit for the wholesaler. With introduction of GST they have to pay tax at every level. This leads to an increase in compliance costs and taxation for them.

The result of GST at every level of distribution chain made the companies to think over their direct network to reach retailers. FMCG (Fast Moving Consumer Goods) companies such as Emami, Dabur and Bajaj corporations that totally relied upon layers up middlemen are now setting up their direct network to reach the retailers.

Companies say that decision to reduce dependence on the wholesale network while increasing focus on direct distribution will help to mitigate challenge of GST. From Emami Ltd. to Dabur India, is trying to reduce their dependence on wholesale market. Before GST implementation wholesale contributed 50-52% on Emami's overall sales, but after GST implementation it reduced to 40-42%.

Dabur India is also planning to significantly increase its direct reach to its retailers because of implementation of GST. Sunil Duggal, the CEO said "we plan to increase it (direct reach) by at least 20%.

After the implementation of GST the profit margin of the wholesalers remains as low as 1 percent. Since under the GST regime every invoice pertaining to taxable supply has to be uploaded on GSTN's common portal and has to be accepted by the buyer, the wholesalers are unable to escape their tax liability. The only possibility for tax invasion for wholesalers would rise if the entire supply chain is outside the tax network and did not file a return under GST, which is very unlikely.

Nowadays, the wholesale sector is undergoing a major change in the way they do business. The implementation of GST has reduced the cost advantage of wholesalers drastically. They are in very big loss.

Resham Singh
M.Com-I

CASHLESS SOCIETY

There are many ways to pay for things that you buy - credit cards, cheques and of course physical cash, which is the easiest of all. So what would happen if we got rid of cash payments? This is not some obscure hypothetical query. The Australian government, for example, is expected to make cash transactions of more than \$10,000 illegal. Governments round the world are naturally suspicious of large physical cash deals. Even in India, if you purchase a house of Rs.7,00,00,000 with a briefcase full of cash, you better be prepared for a whole lot of questions and probably facing summons. So, would going completely cashless really be that bad? Do governments really want to get rid of cash?

Cash is great, but from a consumer's perspective, there are far more compelling options. Consider credit cards for example. There's no need to be there in person. What's more is that you benefit from the ability to earn rewards like cash back on purchases or frequent flyer points. Of course, credit cards do have their drawbacks. If used irresponsibly and not paid off in full; every month, they carry extremely high interest rates. Also, people are likely to spend more of their money if they have a big credit card, or even worse, lots of credit cards. As for the cashless economy debate, credit cards may not necessarily be a perfect substitution. Fortunately, we have debit cards which can let cardholders access only the money that they already have while still offering a lot of the same functionality of credit cards. There is one major thorn in favour of all of these services - 'Merchant Fees'.

Card providers like Visa and MasterCard make a good portion of their revenue from merchant a fee which is a small fee that is charged to the business or merchant on all credit and debit card transactions made to that business. As a result, businesses pass on this responsibility of 'merchant fee' to consumers by charging higher prices. This is a negative externality where innocent and uninvolved consumers who just want to pay with cash are forced to pay more, cover the expenses of those who were paying through their cards.

Even if going cashless is only hypothetical for now, it's still important for a society to consider these valid concerns. Not only because it may be more than practical in the not-too-distant future, but because it reveals a lot about the financial mechanics of the world that we live in.

Dimple
M.Com-I

TDS- PROS & CONS

The concept of TDS was introduced well as an aim to collect tax from the very source of income. As per TDS law, buyer of a digital asset must deduct 1% of the amount paid to the seller for transactions more than Rs. 10,000. "The deduction of tax is required to be made at the time of credit of such an amount to the account of the person or at the time of payment, whichever is earlier," said the Central Board of Direct Taxes Hence, if an Indian citizen is selling assets like Bitcoin, Solana, Dogecoin, etc, they will receive the value of that asset after the deduction of the 1% TDS at the selling price. Now, let's look at the pros and cons of the TDS law which gave the Indian Crypto Community sleepless nights. If we talk about the Pros then, it helped the investors to prepare themselves for tax outflow at every transaction there would be a deduction of 1% which results in getting a good income source for the government in the form of taxes. Investors will invest less with crypto being a risky asset, which would result in more long-term investments.

On the other hand, if we talk about the Cons, then it has slowed down the overall growth of the Crypto industry because investors and firms are hesitant about investing, as they will not be able to set off any losses. Also, low volumes and trades due to this law will decrease trading which in return will generate low tax to the government, low income, and ultimately lower profits for traders. Some important terms like Day trading, margin trading, etc, become impractical, and as a result, this seriously affected order books and volume.

Tanya
B.Com. (Hons.)-II

BRAND BUILDING THROUGH SOCIAL MEDIA

Before the pandemic, social media platforms were majorly considered as having a negative impact on the consumers. People called it 'wastage of time', but tell me who didn't scroll through Instagram reels or funny tweets during the pandemic?

From 12 year olds to even people in their 60s, everyone learned to use these social media platforms to connect with people and stay updated. I remember my cousin showed me how to make Dalgona coffee while I was on a video call with her and I very well remember, she never liked drinking coffee. Things changed we changed for good or bad, that the world will have to tell?

It's true that there were many viral trends from planting a tree to showing off their makeup skills. But on the other side, many small businesses started by housewives or young adults earned a lot of fame and profits through these platforms. All you needed was an idea, skills, and resources to make products along with social media. Sanjukta Saha belonging to Delhi was in

search of aesthetic planters for her home. After searching through social media and ecommerce platforms for hours, she didn't find any product that satisfied her. She had a brilliant idea to 'create' what she desired. Further, along with her husband, she decided to step into the market and established 'My Green home'. Every time she successfully delivers a cute plant to her customers, they generally share it on their social media platforms, tagging the company's official handle, says Sanjukta. For her, each post, each tag and viral reel brings profit along with customers. Not only small businesses but also many other companies started advertising and became constantly active during the pandemic. For example Zomato coming up with the most laughable and relatable reels for their customers and McDonald's tweets interact with the users. COVID clearly had many positive effects for businesses, encouraging the young population to start their own websites and sell their own designed products and spreading positivity by directly connecting with the consumers. Each adversely gives rise to opportunities. It is for an individual to grab the same.

Satpal Singh

B.Com.(Hons.)-II

खालसाई खेल उत्सव में बुढलाडा की टीम ओवरवाल विजेता

खालसाई खेल उत्सव में बुढलाडा की टीम ओवरवाल विजेता

खालसाई खेल उत्सव में बुढलाडा की टीम ओवरवाल विजेता

खालसाई खेल उत्सव में बुढलाडा की टीम ओवरवाल विजेता

खालसाई खेल उत्सव में बुढलाडा की टीम ओवरवाल विजेता

खालसाई खेल उत्सव में बुढलाडा की टीम ओवरवाल विजेता

खालसाई खेल उत्सव में बुढलाडा की टीम ओवरवाल विजेता

खालसाई खेल उत्सव में बुढलाडा की टीम ओवरवाल विजेता

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ
ਬਰੇਟਾ ਰੋਡ, ਬੁਢਲਾਡਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ - 151502
ਫੋਨ ਅਤੇ ਫੈਕਸ : 01652 - 253146
ਵੈਬ ਸਾਈਟ : www.gncbudhlada.org
ਈਮੇਲ : gncbudhlada@yahoo.co.in